ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [*PAOLO MENGOZZI*]

SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 26. oktobrī [1]

1. Ar 2004. gada 7. jūnija rīkojumiem, kas izdoti lietā T-333/02 *Gestoras Pro Amnistía* u.c./Padome (Krājumā nav publicēts) un lietā T-338/02 *Segi* u.c./Padome (Krājums, II-1647. lpp.) (turpmāk tekstā — "apstrīdētie rīkojumi"), Pirmās instances tiesa noraidīja organizāciju *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* un to attiecīgo oficiālo pārstāvju celtās prasības pret Eiropas Savienības Padomi par tāda kaitējuma atlīdzināšanu, kuru, kā tie uzskata, tie ir cietuši sakarā ar to, ka *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* ir iekļautas to personu, grupu un organizāciju sarakstā, uz kurām attiecas Padomes 2001. gada 27. decembra Kopējā nostāja 2001/931/KĀDP par konkrētu pasākumu īstenošanu cīņā pret terorismu [2].

I — Fakti

3. Prāvu rašanās faktus, kas apstrīdētajos rīkojumos kopumā ir aprakstīti līdzīgi, var izklāstīt šādi.

2. Tiesā ir iesniegtas divas apelācijas sūdzības par iepriekš minētajiem rīkojumiem, kuras ir iesnieguši tie paši lietas dalībnieki, kas cēluši prasību pirmajā instancē (*Gestoras Pro Amnistía*, H. M. Olano Olano [*J. M. Olano Olano*] un H. Zelaranjs Erasti [*J. Zelarain Errasti*] lietā C-354/04 P un *Segi*, A. Zubimendi Izaga [*A. Zubimendi Izaga*] un A. Galaraga [*Aritza Galarraga*] — lietā C-355/04 P).

4. Saskaņā ar prasītāju apgalvojumiem lietā T-333/02 *Gestoras Pro Amnistía* ir organizācija, kas ir izveidota Ernani [*Hernani*] (Spānija) un kuras mērķis ir aizsargāt cilvēktiesības Basku valstī, it īpaši ieslodzīto un politisko trimdinieku tiesības, un kuras oficiālie pārstāvji ir Olano Olano un Zelaranjs Erasti.

5. Saskaņā ar prasītāju apgalvojumiem lietā T-338/02 *Segi* ir organizācija, kas ir izveidota

1 — Oriģinālvaloda — itāļu.

2 — OV L 344, 93. lpp.

Bajonnā [*Bayonne*] (Francija) un Donostijā [*Donostia*] (Spānija) un kas kā mērķi ir izvirzījusi prasības aizsargāt basku jaunatni, identitāti, kultūru un basku valodu, un kuras oficiālie pārstāvji ir Zubimendi Izaga un Galaraga.

6. 2001. gada 28. septembrī Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome (turpmāk tekstā — "Drošības padome") pieņēma Rezolūciju Nr. 1373 (2001), ar kuru tā īpaši nolēma, ka visām valstīm ir jāsniedz vislielākā savstarpējā palīdzība kriminālizmeklēšanas gadījumos vai kriminālprocesā saistībā ar terora aktu finansēšanu vai atbalstu šādiem aktiem, ieskaitot palīdzību to pierādījumu iegūšanā, kuri ir to rīcībā un kuri ir nepieciešami procesā.

7. Ar 2001. gada 2. un 19. novembra rīkojumiem *Audiencia Nacional de Madrid* (Madrides Augstākā tiesa) galvenais izmeklēšanas tiesnesis Nr. 5 attiecīgi uzdeva ieslodzīt iespējamos *Gestoras Pro Amnistía* vadītājus, tajā skaitā tās abus oficiālos pārstāvjus, un atzina par prettiesiskām *Gestoras Pro Amnistía* darbības, pamatojoties uz to, ka šī organizācija atrodas basku neatkarības organizācijas *ETA* sastāvā. *Gestoras Pro Amnistía* apstrīdēja otro rīkojumu.

8. 2001. gada 27. decembrī Eiropas Savienības Padome (turpmāk tekstā — "Padome"), ņemot vērā, ka, lai īstenotu iepriekš minēto Drošības padomes rezolūciju, papildus jau veiktajiem pasākumiem ir jāveic tālāki pasākumi, pieņēma Kopējo nostāju 2001/931, pamatojoties uz LES 15. un 34. pantu, kas attiecīgi iekļauti Līguma par ES V sadaļā ("Noteikumi par kopējo ārpolitiku un drošības politiku") un VI sadaļā ("Noteikumi par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās").

9. Kopējās nostājas 2001/931 1. un 4. pantā ir paredzēts:

"*1. pants*

1. Šī kopējā nostāja saskaņā ar turpmāko pantu noteikumiem attiecas uz personām, grupām un organizācijām, kas ir iesaistītas terora aktos un uzskaitītas pielikumā.

[..]

4. Sarakstu pielikumā izstrādā, pamatojoties uz precīzu informāciju vai materiālu attiecīgajā lietā, kas norāda, ka kompetenta iestāde pieņēmusi lēmumu par attiecīgajām personām, grupām un organizācijām neatkarīgi no

tā, vai lieta ir par izmeklēšanas uzsākšanu vai apsūdzību saistībā ar terora akta veikšanu, mēģinājumu izdarīt terora aktu, līdzdalību šādā aktā vai tā veicināšanu, pamatojoties uz nopietniem un ticamiem pierādījumiem vai versijām, vai notiesāšanu par šādiem nodarījumiem. Sarakstā var iekļaut personas, grupas un organizācijas, ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome atzinusi par saistītām ar terorismu un pret kurām tā noteikusi sankcijas.

[..]

6. Pielikumā minētos personu vārdus un organizāciju nosaukumus regulāri atjaunina, vismaz reizi sešos mēnešos, lai nodrošinātu pamatojumu vārdu un nosaukumu paturēšanai sarakstā."

"*4. pants*

Dalībvalstis, izmantojot policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, savstarpēji sniedz lielāko iespējamo palīdzību terora aktu novēršanā un apkarošanā, ievērojot VI sadaļu Līgumā par Eiropas Savienību. Šim nolūkam dalībvalstis attiecībā uz to iestāžu veiktu izmeklēšanu un tiesvedību par kādu no sarakstā uzskaitītajām personām, grupām vai organizācijām pēc pieprasījuma pilnīgi realizē savas pilnvaras saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem un citiem starptautiskiem līgumiem, vienošanos un konvencijām, kas dalībvalstīm ir saistošas."

10. Kopējās nostājas 2001/931 pielikuma 2. punktā ar virsrakstu "Grupas un organizācijas" ir norādīts:

"* — *Euskadi Ta Askatasuna/Tierra Vasca y Libertad/Basque Fatherland and Liberty (ETA)*

(Šādas organizācijas ir *ETA* teroristu grupā: *K.a.s., Xaki, Ekin, Jarrai-Haika-Segi, Gestoras pro-amnistía*)."

11. Zemsvītras piezīmē šajā pielikumā norādīts, ka "uz personām, kas atzīmētas ar *, attiecas tikai 4. pants".

12. Padomes deklarācijā, kas pievienota sēdes par Kopējās nostājas 2001/931 pieņemšanu protokolam (turpmāk tekstā — "Pado-

mes deklarācija par tiesībām uz atlīdzību"), ir paredzēts:

"Padome saistībā ar Kopējās nostājas [2001/931] 1. panta 6. punktu atgādina, ka jebkura kļūda attiecībā uz personām, grupām vai organizācijām piešķir aizskartajai personai tiesības prasīt atlīdzinājumu tiesā" [3].

13. Ar 2002. gada 5. februāra un 11. marta rīkojumiem *Audiencia Nacional de Madrid* galvenais izmeklēšanas tiesnesis Nr. 5 attiecīgi atzina *Segi* darbības par pretlikumīgām, jo šī organizācija atradās basku neatkarības organizācijas *ETA* sastāvā, un izdeva rīkojumu par noteiktu *Segi* prezumēto vadītāju apcietināšanu.

14. Ar 2002. gada 23. maija lēmumu [4] Eiropas Cilvēktiesību tiesa kā nepieņemamas noraidīja sūdzības, kuras prasītāji iesniedza pret piecpadsmit valstīm, kuras toreiz bija Eiropas Savienības dalībvalstis, attiecībā uz Kopējo nostāju 2001/931 tāpēc, ka apstrīdētā situācija tiem nepiešķīra cietušā statusu sakarā ar Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā — "ECTK") pārkāpumu.

15. 2002. gada 2. maijā un 17. jūnijā Padome atbilstoši LES 15. un 34. pantam pieņēma Kopējo nostāju 2002/340/KĀDP [5] un Kopējo nostāju 2002/462/KĀDP [6], kas atjauno Kopējo nostāju 2001/931. Šo divu Kopējo nostāju pielikumos ietverts atjaunots to personu, grupu un organizāciju saraksts, uz ko attiecas Kopējā nostāja 2001/931, un tajos vārdi *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* vēl joprojām ir ietverti tādā pašā veidā kā pielikumā, kas pievienots Kopējai nostājai 2001/931.

16. Jāpiebilst, ka *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* lūdza Padomei pieeju dokumentiem, ar kuriem tā pamatoja savu lēmumu iekļaut šīs organizācijas Kopējās nostājas 2001/931 pielikumā pievienotajā sarakstā. Padomes ģenerālsekretārs nosūtīja *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* vairākus dokumentus par šo kopējo nostāju. Uzskatot, ka šie dokumenti uz abām organizācijām nedz konkrēti, nedz personīgi neattiecas, tās nosūtīja vēl vienu lūgumu Padomei, kuru šī iestāde ar 2002. gada 21. maija vēstuli noraidīja, pamatojoties uz to, ka informācija, kas vajadzīga Kopējās

3 — Neoficiāls tulkojums no franču valodas, kas pievienots lietai.
4 — Nav publicēts, bet ir pieejams vietnē www.echr.coe.int.
5 — OV L 116, 75. lpp.
6 — OV L 160, 32. lpp.

nostājas pielikumā pievienotā saraksta izstrādāšanai, pēc izvērtēšanas un lēmuma pieņemšanas tikusi nodota atpakaļ attiecīgo valstu delegācijām.

17. Turklāt prasītāji lietā C-355/04 P tiesvedības laikā apgalvoja, ka *Audiencia Nacional de Madrid* Ceturtā Krimināltiesas palāta, kurā tika izskatīta prasība saistībā ar *Segi*, ir attaisnojusi šo organizāciju apsūdzībā par to, ka tā ir teroristu grupa un atrodas *ETA* sastāvā. Spānijas Karaliste neapstrīdēja šī nolēmuma esamību, bet norādīja, ka tas nav galīgais nolēmums un Finanšu ministrija (prokurors) un Terorisma upuru organizācija ir iesniegusi *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) apelācijas sūdzību.

II — Tiesvedība Pirmās instances tiesā un apstrīdētie rīkojumi

18. Ar prasības pieteikumiem, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegti 2002. gada 31. oktobrī (lieta T-333/02) un 2002. gada 13. novembrī (lieta T-338/02), prasītāji pret Padomi cēla divas atsevišķas prasības par zaudējumu atlīdzību.

19. Prasītāji lūdza Pirmās instances tiesu:

— piespriest Padomei samaksāt katrai organizācijai naudas summu EUR 1 000 000 apmērā un katram šo organizāciju oficiālajam pārstāvim naudas summu EUR 100 000 apmērā par kaitējumu, kuru, kā tie uzskata, tie ir cietuši sakarā ar to, ka *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* ir iekļautas to personu, grupu un organizāciju sarakstā, kas minētas Kopējās nostājas 2001/931, kuru atjauno Kopējā nostāja 2002/340 un Kopējā nostāja 2002/462, 1. pantā;

— noteikt, ka šīm naudas summām ir pieskaitāmi nokavējuma procenti ar ikgadējo likmi 4,5 %, sākot no Pirmās instances tiesas nolēmuma pasludināšanas dienas līdz samaksas veikšanai;

— piespriest Padomei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

20. Ar dokumentiem, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegti 2003. gada 12. februārī, Padome abās lietās cēla iebildumus par nepieņemamību saskaņā ar Pirmās instances tiesas Reglamenta 114. pantu. Papildus iebildumiem, it īpaši par to, ka *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* nav tiesību celt prasību tiesā, ka fiziskām personām, kas ir prasītāju

vidū un kas izmanto organizāciju vārdus, nav pārstāvības tiesību, ka advokāta norīkošana abu organizāciju vārdā tādējādi bijusi nepamatota un ka Zelaranjs Erasti nav piešķīris advokātam pilnvarojumu, Padome cēla iebildumus, ka Pirmās instances tiesai nav kompetences, pirmkārt, tāpēc ka EKL 235. pants un EKL 288. panta otrā daļa šajā lietā nav piemērojama, un, otrkārt, tāpēc, ka Pirmās instances tiesa nevar lemt par Kopējās nostājas 2001/931 tiesiskumu.

21. Attiecībā uz šiem iebildumiem prasītāji savos apsvērumos lūdza Pirmās instances tiesu noteikt, ka prasības ir pieņemamas un, pakārtoti, ja Pirmās instances tiesa uzskatītu, ka tās kompetencē nav izskatīt prasību par zaudējumu atlīdzību, katrā ziņā noteikt, ka Padome, pieņemot iepriekš minētās kopējās nostājas, ir pārkāpusi Kopienu tiesību vispārējos principus, kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, it īpaši no ECTK 1. panta, 6. panta 1. punkta un 13. panta.

22. Ar 2003. gada 5. jūnija rīkojumiem Pirmās instances tiesas otrās palātas priekšsēdētājs Padomes prasījumu atbalstam abās lietās atļāva iestāties Spānijas Karalistei un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajai Karalistei.

23. Apstrīdētajos rīkojumos, kas pieņemti atbilstoši Reglamenta 111. pantam, Pirmās instances tiesa, neuzsākot mutvārdu procesu, prasības noraidīja.

24. Pirmās instances tiesa vispirms nolēma, ka tās kompetencē nepārprotami nav izskatīt pieteikumus, tāpēc ka to mērķis bija saņemt naudas summu par kaitējumu, kuru, iespējams, radījusi *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* iekļaušana to personu, grupu un organizāciju sarakstā, kas minētas Kopējās nostājas 2001/931, kuru atjauno Kopējā nostāja 2002/340 un Kopējā nostāja 2002/462, 1. pantā.

25. Otrkārt, Pirmās instances tiesa atzina, ka saskaņā ar EKL 235. pantu un EKL 288. panta otro daļu tās kompetencē tomēr ir lemt par prasībām par zaudējumu atlīdzību tiktāl, ciktāl tās attiecas uz prasījumu par to, ka Padome, pieņemot minētās kopējās nostājas, ir pārkāpusi Eiropas Kopienas pilnvaras. Pēc prasību izvērtēšanas iepriekš minētajās robežās Pirmās instances tiesa tās noraidīja kā acīmredzami nepamatotas.

26. Treškārt, Pirmās instances tiesa noraidīja arī prasītāju pakārtoto prasību, pamatojot noraidījumu ar acīmredzamu tās kompetences neesamību, nosakot, ka "procesā Eiropas Kopienu Tiesā nav paredzēts tāds tiesību

aizsardzības līdzeklis, kas ļautu šai tiesai pieņemt lēmumu ar vispārēju paziņojumu par jautājumu, kura priekšmets pārsniedz prāvas ietvarus" [7].

27. Visbeidzot, Pirmās instances tiesa, uzskatot, ka Reglamenta 87. panta 3. punkta izpratnē pastāv izņēmuma apstākļi, nolēma, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala starp lietas dalībniekiem.

III — Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi

28. Ar prasības pieteikumiem, kas Tiesas kancelejā iesniegti 2004. gada 17. augustā, reģistrēti ar numuriem C-354/04 P un C-355/04 P un izteikti gandrīz vienādā redakcijā, prasītāji ir pārsūdzējuši minētos rīkojumus.

29. Abās lietās prasītāju prasījumi Tiesai ir šādi:

— atcelt pārsūdzēto rīkojumu;

— pieņemt galīgo lēmumu un apmierināt prasītāju Pirmās instances tiesai iesniegtos prasījumus;

— piespriest Padomei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

30. Abās lietās Padomes prasījumi Tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību kā acīmredzami nepieņemamu;

— pakārtoti — noraidīt prasību kā nepamatotu;

— ja vajadzīgs, nodot lietu atpakaļ Pirmās instances tiesai;

— piespriest prasītājiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

31. Abās lietās Spānijas Karalistes prasījumi ir tādi paši kā Padomei.

7 — Apstrīdēto rīkojumu 48. punkts.

IV — Analīze

A — *Par apelācijas sūdzību pieņemamību*

32. Gan Padome, gan Spānijas Karaliste savos apsvērumos apgalvo, ka apelācijas sūdzības nav pieņemamas tāpēc, ka tajās gandrīz burtiski ir atveidoti jau pirmajā instancē izvirzītie pamati un argumenti.

33. No EKL 225. panta, Eiropas Kopienu Tiesas Statūtu 58. panta pirmās daļas un Tiesas Reglamenta 112. panta 1. punkta c) apakšpunkta izriet, ka apelācijas sūdzībā par Pirmās instances tiesas spriedumu precīzi jānorāda spriedumā apstrīdētie elementi, kuru atcelšana tiek pieprasīta, kā arī juridiskie argumenti, kas konkrēti izvirzīti apelācijas sūdzības atbalstam [8].

34. Ir taisnība, ka šo noteikumu prasības, kā norāda Padome un Spānijas Karaliste, netiek ievērotas, ja apelācijas sūdzību iesniedz, pat īpaši neatsaucoties uz to, ka ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā, kas varētu norādīt uz Pirmās instances tiesas sprieduma prettiesiskumu, bet vienkārši atkārtojot izvirzītos pamatus un argumentus, kas šai Pirmās instances tiesai jau ir iesniegti. Ar šādu apelācijas sūdzību faktiski netiek lūgts nekas cits kā vienīgi atkārtoti pārbaudīt Pirmās instances tiesā celto prasību, kas neietilpst Kopienu Tiesas kompetencē [9].

35. Ja tomēr iepriekš minētās prasības ir izpildītas, apelācijas sūdzība par Pirmās instances tiesas spriedumu var tikt pamatota ar argumentiem, kas jau ir iesniegti pirmajā instancē, lai pierādītu, ka Pirmās instances tiesa, noraidot prasītāju izvirzītos pamatus un argumentus, nav ievērojusi Kopienu tiesības [10].

36. Šķiet, ka šajā lietā Tiesā celtajās prasībās apstrīdēto rīkojumu strīdīgie elementi ir norādīti pietiekami skaidri. No apelāciju sūdzību 32. punkta it īpaši ir acīmredzams, ka prasītāji pārmet, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, apstrīdēto rīkojumu 40. punktā atzīstot, ka tās kompetencē nav lemt par prasību par tādu zaudējumu atlīdzību, kurus, iespējams, radījusi *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* iekļaušana to personu, grupu un organizāciju sarakstā, uz ko attiecas Kopējā nostāja 2001/931

8 — Skat. cita starpā 2000. gada 25. maija spriedumu lietā C-82/98 P *Kögler*/Tiesa (*Recueil*, I-3855. lpp., 21. punkts).

9 — Skat. cita starpā 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija (*Recueil*, I-123. lpp., 47. un 51. punkts).

10 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Kögler*/Tiesa, 23. punkts.

(turpmāk tekstā — "terora aktos iesaistīto personu saraksts").

39. Tāpēc ierosinu Tiesai noraidīt Padomes un Spānijas Karalistes iebildumus par apelācijas sūdzību nepieņemamību.

B — *Par apelācijas sūdzību būtību*

37. Turklāt tāpat kā apelācijas sūdzībās ir norādīts, ka LES 6. panta 2. punkts, Padomes deklarācija par tiesībām uz atlīdzību un Padomes 2002. gada 19. decembra Lēmuma Nr. 2003/48/TI par īpašu pasākumu piemērošanu policijas un tiesu iestāžu sadarbībā, lai apkarotu terorismu saskaņā ar Kopējās nostājas 2001/931/KĀDP [11] 4. pantu, preambulas astotais apsvērums ir tiesiskais pamats Kopienu tiesai [12] izskatīt prasītāju prasības par zaudējumu atlīdzību, ko, iespējams, Pirmās instances tiesa kļūdaini nav ņēmusi vērā, apelācijas sūdzības ietver arī izvirzīto pamatu kopsavilkumu, kas pamato prasības atcelt apstrīdētos rīkojumus.

1) Ievada apsvērumi

40. Ir taisnība, ka prasītāju izvirzītie pamati un argumenti apelācijas apsvērumos ir slikti pasniegti: tie ir sakārtoti trīs daļās ar nosaukumiem "Kopienu tiesas kompetence" (33.–44. punkts), "Kaitējuma esamība" (45.–49. punkts) un "Eiropas Savienības pasākumu sadalījuma trīs pīlāros izmantojums no Eiropas Savienības Padomes puses" (50.–59. punkts) [13].

38. Tikai ar faktu, ka apelācijas sūdzībās ietverti gari prasītāju Pirmās instances tiesā iesniegto dokumentu citāti, nepietiek, lai apelācijas sūdzības atzītu par nepieņemamām.

41. Ir skaidrs, ka prasītāji piezīmju 45.–49. punktā, kuru mērķis ir pierādīt iespējamo kaitējumu un cēloņsakarību starp šo kaitējumu un Kopējo nostāju 2001/931, neapstrīd Pirmās instances tiesas novērtējumu, kas par šiem aspektiem nav lēmusi. Tādējādi šīs piezīmes nav apelācijas sūdzības pamatā un

11 — OV 2003, L 16, 68. lpp.

12 — Tekstā lietoju izteicienu "Kopienu tiesa" (un palaikam arī "Tiesa"), ar ko jāsaprot Tiesa un Pirmās instances tiesa, lai gan šajās lietās tās ir iesaistītas ārpus Eiropas Savienības pirmā pīlāra, kas veido Kopienas, darbības jomas.

13 — Apelācijas sūdzību neoficiāls tulkojums.

tām labākajā gadījumā var būt nozīme, ja Tiesa atceļ apstrīdētos rīkojumus un nolemj pieņemt galīgo lēmumu atbilstoši tās Statūtu 61. panta pirmajai daļai, kā to prasa prasītāji.

42. Savukārt nav skaidrs, kāds ir prasītāju mērķis, ko tie tiecas sasniegt ar piezīmēm, kuras minētas apelācijas sūdzību 50.–59. punktā, kas ir diezgan neskaidras un precīzi atveido visu to apsvērumu nodaļu, kas Pirmās instances tiesai ir iesniegta par Padomes izvirzīto iebildumu par nepieņemamību.

43. Ar šīm piezīmēm prasītāji sūdzas par to, ka Padome ir nepareizi izmantojusi procedūru. Galu galā tie pārmet, ka Padome tīši tiem ir liegusi tiesisko aizsardzību, neizmantojot Kopienas instrumentu, lai pieņemtu terora aktos iesaistīto personu sarakstu, tajā skaitā to personu sarakstu, uz kurām attiecas tikai Kopējās nostājas 2001/931 4. pants. Pēc prasītāju domām, Kopienas instrumenta izmantošana pieļautu šādām personām, tajā skaitā pašiem prasītājiem, celt prasību Kopienu tiesā, lai apstrīdētu to iekļaušanu sarakstā un saņemtu kaitējuma atlīdzību. Šajā sakarā prasītāji uzskata, ka pret viņiem ir notikusi prettiesiska diskriminācija, ievērojot to, ka personām, kuras skar iepriekš minētās kopējās nostājas 2. un 3. pants [14], kuras ir iekļautas tajā pašā sarakstā, ir tiesiskā aizsardzība tāpēc, ka šie pasākumi ir pieņemti ar Kopienas rīcību, kas ir pakļauta Kopienu tiesas kontrolei. Tomēr savā aizstāvībā prasītāji nonāk pretrunā šim argumentam, apgalvojot, ka Kopējās nostājas 2001/931 2. un 3. pants ir piemērojami arī viņiem pašiem.

44. Ar šāda veida apsvērumiem tiek izvirzīti argumenti, kurus Pirmās instances tiesa, pamatojoties uz prasībā izvirzīto pieņēmumu par to, ka Pirmās instances tiesai ir kompetence saskaņā ar EKL 235. pantu un EKL 288. panta otro daļu, ir apsvērusi un noraidījusi, ievērojot prasību par atlīdzību būtības izvērtēšanas robežas pirmajā instancē, spriedumā nosakot, ka prasības ir acīmredzami nepamatotas, jo Padome nav rīkojusies prettiesiski [15]. Tomēr apelācijas sūdzībās un aizstāvības rakstos nav iekļauti apsvērumi, kas ļautu noteikt, ka prasītāji apstrīd Pirmās instances tiesas rīkojumus tajā daļā, kas attiecas uz šo nolēmumu. Iepriekš 36. punktā jau esmu pieminējis, ka apelācijas sūdzībās, šķiet, notikusi pievēršanās vienīgi apgalvojumam par kompetences neesamību apstrīdēto rīkojumu 40. punktā. Turklāt secinājumi, ko prasītāji, šķiet, izdara

14 — Tajos ir paredzēts iesaldēt un liegt pieeju līdzekļiem un citiem finanšu aktīviem vai ekonomiskajiem resursiem.

15 — Apstrīdēto rīkojumu 41.–47. punkts.

no šiem apsvērumiem, ir, ka "šis strīds tāpēc ir Kopienu tiesas kompetencē saskaņā ar EKL 235. pantu un EKL 288. panta otro daļu" [16]. Tas ir tieši tas, ko Pirmās instances tiesa ir noteikusi apstrīdēto rīkojumu 42. punktā.

45. Tāpēc uzskatu, ka apelācijas sūdzību 50.–59. punktā minētie apsvērumi, kurus papildina aizstāvības apsvērumu 12.–16. punkts, ir jāuzskata par nepieņemamiem, pirmkārt, tāpēc ka tie neatbilst minimāliem skaidrības un precizitātes kritērijiem un, otrkārt, tāpēc ka tajos precīzi nav norādīti apstrīdētie tādu rīkojumu punkti, par kuriem ir iesniegtas apelācijas sūdzības.

46. Katrā ziņā, pat pieņemot, ka likumīgi var interpretēt, ka šādu apsvērumu mērķis ir pamatot papildu pamatu apelācijas sūdzībai, kas ir vērsta pret apgalvojumu par kompetences neesamību apstrīdēto rīkojumu 40. punktā, pamats saistībā ar pieņēmumu par to, ka Padome nevar atsaukties uz to, ka Kopienu tiesai nav kompetences attiecībā uz prasītājiem, tomēr, manuprāt, šķiet nepamatots.

47. Ir samērā acīmredzami, ka pretēji aizstāvības apgalvojumiem prasītājus skar vienīgi Kopējās nostājas 2001/931 1. un 4. pants, nevis arī 2. un 3. pants. Aizstāvības argumentos minētais pretējais arguments, saskaņā ar kuru zemsvītras piezīme, kas Kopējās nostājas 2001/931 pielikumā norāda tikai uz fiziskām personām sarakstā, nevis arī uz tur nosauktajām grupām un organizācijām, ir ļoti dīvains, ņemot vērā, ka sarakstā zvaigznīte ir arī pie vārdiem *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* un ka vārds "personas" ir pietiekami vispārīgs, lai tas attiektos arī uz grupām un organizācijām.

48. Pirmās instances tiesa apstrīdētajos rīkojumos [17] pareizi ir atzinusi, ka savstarpējā sadarbība dalībvalstu starpā, lai novērstu un apkarotu terora aktus, kas ir paredzēta iepriekš minētās kopējās nostājas 4. pantā, ietilpst policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās saskaņā ar Līguma par ES VI sadaļu jomā. Prasītāji nekādā veidā — nedz pirmajā instancē, nedz Tiesā — nav pierādījuši, ka šāda savstarpējā sadarbība būtu jāparedz vai vismaz jāpiemēro, izmantojot Kopienas instrumentus [18]. Turklāt prasītāji nevar nopietni pārmest, ka Padome tiem nav piemērojusi arī sankcijas, kas paredzētas kopējās nostājas 2. un 3. pantā. Tādējādi nekādā veidā nav pierādīts, ka Padome nav ievērojusi procedūru un ir pārkāpusi Kopienu pilnvaras tādā veidā, ka var argumentēt — pat ja tikai teorētiski — ka

16 — Aizstāvības argumentu 16. punkts (neoficiāls tulkojums). Skat. arī apelācijas sūdzību 59. punktu.

17 — Apstrīdēto rīkojumu 45. punkts.

18 — Skat. apstrīdēto rīkojumu 46. punktu.

Kopienu tiesas kompetences neesamība nevar tikt izmantota kā arguments pret prasītājiem.

49. Tāpēc uzskatu, ka Tiesai būtu jāpievērš uzmanība apelācijas sūdzības pamatam, kas ir minēts apelācijas sūdzību 33.–44. punktā — saistībā ar Pirmās instances tiesas pieļauto LES 6. panta 2. punkta, Padomes deklarācijas par tiesībām uz atlīdzību un Lēmuma Nr. 2003/48 preambulas astotā apsvēruma pārkāpumu, un atzinumam par kompetences neesamību, uz ko šajā pamatā veikta atsauce. Rezultātā šo secinājumu atlikušajā daļā turpmāk neapsvēršu tās Pirmās instances tiesas rīkojumu daļas, kuras netiek apstrīdētas un kuras ir apkopotas iepriekš 25. un 26. punktā.

2) Par pamatiem, ko Pirmās instances tiesa pieņēmusi apgalvojuma par pašas kompetences neesamību atbalstam

50. Pirmās instances tiesas apsvērumi, nolemjot, ka tās kompetencē nav izskatīt prasītāju prasības par zaudējumu atlīdzību [19], būtībā ir izteikti šādi:

1) akti, kas, iespējams, ir radījuši kaitējumu, par ko prasītāji sūdzas — citiem vārdiem sakot, Kopējā nostāja 2001/931 un pēc tās sekojošās kopējās nostājas, kas to atjauno, kurās terora aktos iesaistīto personu sarakstā ietvertas organizācijas *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* — tiktāl, ciktāl tie attiecas uz prasītājiem, ir pamatoti ar LES 34. pantu un uz tiem attiecas Līguma par ES VI sadaļas noteikumi par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās [20];

2) kontekstā ar Līguma VI sadaļu nav iespējams tiesas ceļā saņemt atlīdzību, un no LES 46. panta d) punkta neizriet, ka Kopienu tiesas kompetencē ir izskatīt šādu prasību [21];

3) prasītājiem "droši vien" nav efektīva tiesiskā aizsardzības līdzekļa pret *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* iekļaušanu attiecīgajā sarakstā [22];

4) tomēr šis pēdējais apstāklis pats par sevi nerada Kopienas kompetenci izskatīt prasītāju prasību par zaudējumu atlīdzī-

19 — Apstrīdēto rīkojumu 40. punkts.

20 — Apstrīdēto rīkojumu 32. un 33. punkts.

21 — Apstrīdēto rīkojumu 34.–37. punkts.

22 — Apstrīdēto rīkojumu 38. punkts.

bu, ņemot vērā, ka Eiropas Savienības (turpmāk tekstā — "Savienība") tiesību sistēma balstās uz kompetences nodošanas principu, kā tas izriet no LES 5. panta [23];

52. Nešķiet, ka ar šo apelācijas pamatu prasītāji apstrīd Pirmās instances tiesas novērtējumu, kas ir minēts iepriekš 50. punkta 1), 2) un 3) apakšpunktā. To sūdzības būtībā ir vērstas pret Pirmās instances tiesas novērtējumu, kas ir minēts tā paša punkta 4) un 5) apakšpunktā.

5) Padomes deklarācija par tiesībām uz atlīdzību šajā lietā arī nerada pamatu Kopienu tiesas kompetencei [24].

53. Tomēr, tā kā apskatāmais jautājums ir Kopienu tiesas kompetencē, kas ir sabiedriskās kārtības jautājums, kas jāpārbauda, ņemot vērā visus attiecīgos apstākļus, nevis tikai tos, ko ir iesnieguši lietas dalībnieki, uzskatu, ka ir jāpārbauda ne tikai konkrētās prasītāju apelācijā iesniegtās sūdzības, bet arī visi apsvērumi, kas bijuši Pirmās instances tiesas atzinuma par kompetences neesamību pamatā, un tāpēc arī tās novērtējums, kas minēts iepriekš 50. punkta 1), 2) un 3) apakšpunktā, ko prasītāji neapstrīd.

3) Analīze

51. Prasītāji uzskata, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu, paziņojot, ka tās kompetencē nav izskatīt prasības par tāda kaitējuma atlīdzību, kuru, iespējams, radījusi *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* iekļaušana terora aktos iesaistīto personu sarakstā. Pēc to domām, Pirmās instances tiesas kompetences tiesiskais pamats ir noteikts LES 6. panta 2. punktā, kas ir skatāms kopā ar Padomes deklarāciju par tiesībām uz atlīdzību un Lēmuma Nr. 2003/48 astoto apsvērumu.

a) Par attiecībā uz prasītājiem veikto pasākumu tiesisko pamatu

54. Kā redzams no Kopējās nostājas 2001/931 preambulas piektā apsvēruma, šī kopējā nostāja ir atbildes reakcija saskatītajai vajadzībai "veikt papildu pasākumus, lai īstenotu [..] Drošības padomes Rezolūciju Nr. 1373 (2001)", ar ko tika prasīts, ka visām valstīm ir jāveic virkne pasākumu, lai apka-

23 — Turpat.

24 — Apstrīdēto rīkojumu 39. punkts.

rotu terorismu, it īpaši jāsniedz vislielākā savstarpējā palīdzība kriminālizmeklēšanas gadījumos un citos procesos saistībā ar terora aktu finansēšanu vai atbalstu šādiem aktiem, ieskaitot palīdzību to pierādījumu iegūšanā, kuri ir to rīcībā un kuri ir nepieciešami procesā.

55. Šajā ziņā Kopējo nostāju 2001/931 var uzskatīt par aktu, kas — tiktāl, ciktāl runa ir par tā mērķiem — ir ietverts kopējās ārpolitikas un drošības politikas ietvaros saskaņā ar Līguma par ES V sadaļu. Tomēr daži pasākumi, kuri šajā aktā ir paredzēti — kas skar prasītājus *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* un kuri ir noteikti 4. pantā (proti, dalībvalstu savstarpējā palīdzība, lai novērstu un apkarotu terora aktus, it īpaši saistībā ar izmeklēšanas gadījumiem un kriminālprocesiem pret personām, kas ir minētas pievienotajā sarakstā) — ir *operatīvās darbības instrumenti* un kā tādi ietilpst policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā saskaņā ar Līguma par ES VI sadaļu.

56. *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* iekļaušana un paturēšana terora aktos iesaistīto personu sarakstā bija līdzeklis, ar ko šīm organizācijām tika piemērots tikai Kopējās nostājas 2001/931 4. pants. Tāpēc piekrītu Pirmās instances tiesas novērtējumam, kas ir minēts iepriekš 50. punkta 1) apakšpunktā, ka aktu, kas, iespējams, ir nelabvēlīgs prasītāju tiesiskajam stāvoklim, tiesiskais pamats ir LES 34. pants, kas iekļauts Līguma par ES VI sadaļā.

57. Tomēr vēlos arī uzsvērt, ka, lai arī saskaņā ar Kopējās nostājas 2001/931 1. panta 4. punkta otro teikumu personas, grupas un organizācijas, kuras Drošības padome ir identificējusi kā tādas, kas ir saistītas ar terorismu, un kurām tā ir noteikusi sankcijas, var tikt iekļautas attiecīgajā sarakstā, šajās lietās netiek apgalvots, ka *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* ir iekļautas sarakstā tāpēc, ka tās ir identificējusi Drošības padome. Tātad ir jāsecina, ka par to iekļaušanu sarakstā Padome ir izlēmusi pilnīgi autonomi, pamatojoties uz vienas vai vairāku dalībvalstu sniegtu informāciju, saskaņā ar kritērijiem, kas ir norādīti Kopējās nostājas 2001/931 1. panta 4. punkta pirmajā teikumā. Vispārīgi piebildīšu, ka ar šī akta 1. pantu netiek pārņemti līdzīgi Rezolūcijas Nr. 1373 (2001) noteikumi, bet tas ir Padomes autonomi pieņemta lēmuma rezultāts.

b) Par noteikumu neesamību Līgumā par ES attiecībā uz prasību par zaudējumu atlīdzību un uz Kopienu Tiesas kompetenci jautāju-

mos par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās

58. Piekrītu arī Pirmās instances tiesas novērtējumam, kas minēts iepriekš 50. punkta 2) apakšpunktā, bet sniedzot šādus skaidrojumus.

59. Piebildīšu, ka LES 46. pantā izsmeļoši (kā to parāda izmantotais vārds "tikai") ir minētas visas Tiesas pilnvaras tajā Savienības darbības jomā, ko regulē Līgums par ES. Attiecībā uz Līguma VI sadaļu 46. panta b) punktā ir noteikts, ka "[EK] līguma, [EOTK] līguma un [*Euratom*] līguma noteikumi par Eiropas Kopienu Tiesas pilnvarām un šo pilnvaru izmantošanu ir piemērojami" "saskaņā ar [LES] 35. pantā paredzētajiem nosacījumiem".

60. LES 35. pantā noteikts:

"1. Eiropas Kopienu Tiesas kompetencē, ievērojot šā panta nosacījumus, ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par pamatlēmumu un lēmumu spēkā esamību un interpretāciju, par to konvenciju interpretāciju, kas pieņemtas saskaņā ar šo sadaļu, un šo konvenciju īstenošanas pasākumu spēkā esamību un interpretāciju.

2. Nākot klajā ar deklarāciju Amsterdamas līguma parakstīšanas laikā vai vēlāk, jebkura dalībvalsts var atzīt, ka Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus, kas precizēti 1. punktā.

3. Dalībvalstij, kas nāk klajā ar deklarāciju saskaņā ar 2. punktu, ir jānorāda, ka

a) jebkura šīs dalībvalsts tiesa, kuras lēmumus saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt, var lūgt Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu par jautājumu, kas radies sakarā ar kādu lietu, kuru tā izskata un kura attiecas uz kāda 1. punktā minēta akta spēkā esamību vai interpretāciju, ja šī tiesa uzskata, ka lēmums attiecīgā jautājumā vajadzīgs, lai tā varētu sniegt spriedumu, vai ka

b) jebkura šīs dalībvalsts tiesa var lūgt Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu par jautājumu, kas radies sakarā ar kādu

lietu, kuru tā izskata un kura attiecas uz kāda 1. punktā minēta akta spēkā esamību vai interpretāciju, ja šī tiesa uzskata, ka lēmums šajā jautājumā vajadzīgs, lai tā varētu sniegt spriedumu.

7. Tiesas kompetencē ir izšķirt jebkuras domstarpības starp dalībvalstīm attiecībā uz tādu aktu interpretāciju vai piemērošanu, kas pieņemti saskaņā ar 34. panta 2. punktu, ja vien šādas domstarpības nevar izšķirt Padome sešos mēnešos pēc tam, kad kāds no locekļiem griezies Padomē. Tiesas kompetencē ir arī izšķirt jebkuras domstarpības starp dalībvalstīm un Komisiju attiecībā uz tādu konvenciju interpretāciju vai piemērošanu, kas pieņemtas saskaņā ar 34. panta 2. punkta d) apakšpunktu".

4. Jebkura dalībvalsts, neatkarīgi no tā, vai tā ir vai nav nākusi klajā ar deklarāciju saskaņā ar 2. punktu, ir tiesīga iesniegt Tiesai lietas izklāstu vai rakstiskus apsvērumus par lietām, ko izskata atbilstīgi 1. punktam.

61. Tādējādi LES 35. pantā nav paredzēta prasība par tādu zaudējumu atlīdzību, ko radījusi Savienība ar savu rīcību policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās ietvaros.

5. Tiesas kompetencē nav pārbaudīt dalībvalsts policijas vai citu tiesību aizsardzības dienestu rīcības likumību vai proporcionalitāti vai to dalībvalsts pienākumu izpildi, kas attiecas uz likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības sargāšanu.

6. Tiesas kompetencē ir pārbaudīt pamatlēmumu un lēmumu likumību, ja dalībvalsts vai Komisija ir griezusies Tiesā sakarā ar kompetences trūkumu, par būtisku procedūras noteikumu pārkāpumiem, par šā Līguma vai jebkuru ar tā piemērošanu saistīto tiesību normu pārkāpumiem vai arī par pilnvaru nepareizu izmantošanu. Šajā punktā paredzētā griešanās tiesā jāveic divos mēnešos pēc attiecīgā akta publicēšanas.

62. Tomēr tūlīt gribu norādīt, ka, manuprāt, lai gan LES 46. panta b) punktā, skatot to kopā ar LES 35. pantu, izslēgta *Kopienu* tiesas kompetence attiecībā uz prasībām par tādu zaudējumu atlīdzību, ko ir radījusi Savienība ar savu rīcību policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās ietvaros, tajā šī iemesla dēļ principā nav liegta šādu prasību celšana. Līgumā par ES nav minēta šāda prasība, bet tā netiek arī aizliegta. Vēlāk pie šī jautājuma atgriezīšos.

63. Piekrītu arī Pirmās instances tiesas vērtējumam, ka ar LES 46. panta d) punktu Kopienu tiesai netiek piešķirta papildu kompetence [25].

64. Patiešām, nosakot, ka "[EK] līguma, [EOTK] līguma un [*Euratom*] līguma noteikumi par Eiropas Kopienu Tiesas pilnvarām un šo pilnvaru īstenošanu ir piemērojami" "[LES 6. panta 2. punktam] attiecībā uz iestāžu darbību tiktāl, ciktāl tas ir Tiesas kompetencē saskaņā ar Eiropas Kopienu dibināšanas līgumiem un šo Līgumu", LES 46. panta d) punktā, kas Līgumā par ES tika iekļauts ar Amsterdamas līgumu, vienkārši nepārprotami parādīts, ka Kopienu tiesa var pārbaudīt, vai iestāžu aktos ievērotas pamattiesības, ko Savienība ir atzinusi par "Kopienu tiesību vispārējiem principiem", kontekstā ar to, ka šai tiesai ir kompetence iejaukties *citu iemeslu dēļ*. Tādējādi ar šiem noteikumiem netiek noteikta konkrēta Kopienu tiesas kompetence vai konkrēts tiesību aizsardzības līdzeklis par pamattiesību aizskārumu, ko var salīdzināt ar *Verfassungsbeschwerde* saskaņā ar Vācijas tiesībām vai *recurso de amparo* saskaņā ar Spānijas tiesībām [26].

65. No cita aspekta ir jāpiebilst, ka saskaņā ar LES 46. panta f) punktu Kopienu tiesai ir kompetence interpretēt un piemērot šo pašu LES 46. pantu par Kopienu tiesas pilnvarām. Tādējādi tiktāl, ciktāl tas ir Tiesas kompetencē saskaņā ar Līgumu par ES un šo pilnvaru īstenošanas mērķiem, Kopienu tiesai ir atļauts arī interpretēt un piemērot LES 6. panta 2. punktu attiecībā uz iestāžu rīcību saskaņā ar LES 46. panta d) punktu.

66. Turklāt uzskatu, ka šo pilnvaru īstenošanai, kas ir pamatota ar LES 46. panta f) punktu, Kopienu tiesai nav aizliegts arī ņemt vērā citus Līguma par ES noteikumus, kaut arī tie nav minēti LES 46. pantā. Šajā sakarā atzīmēšu, ka saskaņā ar 1969. gada 23. maijā Vīnē parakstītās Vīnes konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām (turpmāk tekstā — "Vīnes konvencija") 31. panta 1. punktu, interpretējot starptautiskos līgumus, to jēdzieni ir jāapsver "kopumā", kas cita starpā ietver starptautiskā līguma "tekstu", ieskaitot "preambulu un pielikumus". Tādējādi kontekstā ar šīm apelācijas sūdzībām un nolūkā pārbaudīt Kopienu tiesas kompetenci attiecībā uz prasībām par zaudējumu atlīdzību, ko ir cēluši prasītāji, Kopienu Tiesai tādēļ nav aizliegts it īpaši ņemt vērā Līguma par ES preambulu un tādus šī līguma I sadaļas "Kopīg[os] noteikum[us]" kā LES 5. pants, ko Pirmās instances tiesa ir minējusi apstrīdētajos rīkojumos, vai LES 6. panta 1. punkts.

25 — Apstrīdēto rīkojumu 37. punkts.

26 — Starpvaldību konferencē, lai grozītu Māstrihtas līgumu, kopā ar citiem priekšlikumiem tika izvirzīts jautājums par to, ka Savienības tiesību sistēmā ir jāievieš īpaša prasība, ko ceļ Kopienu tiesā, lai aizsargātu pamattiesības, bet tas netika pieņemts, kad tika apstiprināts Amsterdamas līgums.

c) Par Padomes deklarācijas par tiesībām uz atlīdzību nepiemērotību, lai pamatotu Kopienu tiesas kompetenci izskatīt prasības par zaudējumu atlīdzību

67. Turklāt Pirmās instances tiesas novērtējums, kas ir minēts iepriekš 50. punkta 5) apakšpunktā attiecībā uz to, ka Padomes deklarācija par tiesībām uz atlīdzību nav piemērots pamats Kopienu tiesas kompetencei izskatīt prasības par zaudējumu atlīdzību, neapšaubāmi šķiet pareizs [27].

68. Vispirms šajā deklarācijā nekādā veidā nav minēts, ka Kopienu tiesā var celt prasību un prasīt zaudējumu atlīdzību par kļūdu attiecībā uz personām, grupām un organizācijām, kas ir iekļautas terora aktos iesaistīto personu sarakstā.

69. Turklāt celt prasību Kopienu tiesā liedz Līguma par ES noteikumi, kas acīmredzami nevar tikt atcelti vai grozīti ar deklarāciju, kas pievienota sēdes protokolam par tāda sekundāra tiesību akta pieņemšanu kā kopējā nostāja.

27 — Apstrīdēto rīkojumu 39. punkts.

70. Tomēr jānorāda tālāk, ka nozīme, kādā prasītāji atsaucas uz deklarāciju, manuprāt, nav pilnīgi nenozīmīga.

d) Par iespējamo prasītāju tiesību efektīvas tiesiskās aizsardzības trūkumu

71. Tomēr es uzskatu, ka Pirmās instances tiesas vērtējums, ka prasītājiem nav tiesiskās aizsardzības līdzekļa pret *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* iekļaušanu terora aktos iesaistīto personu sarakstā, kas turklāt ir izklāstīts, izmantojot ļoti neskaidrus vārdus [28], nav pamatots, lai arī tas nepārsteidz.

72. Pirms izklāstu iemeslus, kas man lika uzskatīt, ka šis novērtējums nav pamatots, vēlos uzskatāmi parādīt, cik nopietnas ir tā sekas.

28 — Norādu uz to, ka apstrīdēto rīkojumu 38. punkta pirmajā teikumā pēc uzsvēruma "ir jākonstatē" ir lietots apstākļa vārds "visticamāk". ("Attiecībā uz efektīva tiesību aizsardzības līdzekļa neesamību, uz ko atsaucas prasītāji, ir jākonstatē, ka viņiem, visticamāk, nav pieejams nekāds efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis ne Kopienu tiesās, ne valsts tiesās pret [*Gestoras Pro Amnistía* un *Segi*] iekļaušanu terora aktos iesaistīto personu, grupu un organizāciju sarakstā").

i) Par vērtējuma par prasītāju tiesību tiesiskās aizsardzības trūkumu sekām

73. Jāatceras, ka saskaņā ar LES 6. panta 1. punktu, kas grozīts ar Amsterdamas līgumu, "Savienība ir dibināta, ievērojot dalībvalstu kopīgos principus — brīvības, demokrātijas, cilvēktiesību un pamatbrīvību respektēšanas principu un tiesiskuma principu".

74. LES 6. panta 2. punktā, ar ko primārajās tiesībās tiek ieviests Tiesas pastāvīgajā judikatūrā iedibināts princips par Eiropas Kopienas līguma piemērošanu un tas paplašināts attiecībā uz visām Savienības darbības jomām, ir noteikts, ka "Savienība kā Kopienas tiesību vispārēju principu ievēro pamattiesības, ko nodrošina 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām".

75. Izšķirošā nozīme, kādu tiesiskuma principa un pamatbrīvību ievērošanai [29] ir devušas Amsterdamas līguma rezultātā pieņemtās Līguma par ES un Eiropas Kopienas līguma redakcijas un kas ir plaši un daudzējādi atzīta doktrīnā, ir acīmredzama arī citos šo līgumu noteikumos: LES 7. pantā, kurā paredzēta procedūra, kādā Padome var konstatēt, ka kāda dalībvalsts vairākkārt nopietni pārkāpusi LES 6. panta 1. punktā minētos principus ar iespēju attiecīgajai dalībvalstij uz laiku atņemt dažas tiesības, kas izriet no Līguma par ES piemērošanas konkrētai dalībvalstij; LES 49. pantā, kurā jaunu valstu uzņemšana Savienībā pakļauta nosacījumam, ka tās ievēro LES 6. panta 1. punktā izklāstītos principus; un LES 11. panta 1. punktā, kurā noteikts, ka "attīstīt un stiprināt demokrātiju un tiesiskumu, kā arī cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu" ir viens no kopējās ārpolitikas un drošības politikas mērķiem, kas ir mērķis, kuru saskaņā ar EKL 177. panta 2. punktu un 181.a panta 1. punktu ir jāpalīdz sasniegt ar Kopienas politiku sadarbībai attīstības veicināšanas jomā un ar sadarbību ar trešām valstīm ekonomikas, finanšu un tehniskajā jomā.

76. Jāpiemin arī Eiropas Savienības Pamattiesību harta, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija svinīgi pasludināja Nicā 2000. gada 7. decembrī, pēc tam, kad to bija apstiprinājuši dalībvalstu valdību vadītāji (OV 2000, C 364, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Harta"). Lai gan Harta nav juridiski saistošs dokuments, tās galvenais mērķis, kā tas izriet no tās preambulas, ir vēlreiz apstiprināt

29 — Līguma par ES preambulā minēts "atbalst[s] brīvības un demokrātijas, cilvēktiesību un pamatbrīvību respektēšanas principam, kā arī tiesiskuma principam".

"tiesības, kuru pamatā ir dalībvalstīm kopīgās konstitucionālās tradīcijas un starptautiskās saistības, Līgums par [ES] un Kopienu līgumi, [..] [ECTK], Kopienas un Eiropas Padomes pieņemtās sociālās hartas, kā arī [..] Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra" [30].

77. Attiecībā uz tiesiskuma principu gribu norādīt, ka Tiesa, atsaucoties uz Eiropas Kopienu un raksturojot to kā "uz tiesībām balstītu kopienu", jau ir izdarījusi secinājumus, ka dalībvalstis un iestādes ir pakļautas kontrolei par pieņemto tiesību aktu atbilstību EK līgumam un vispārējiem tiesību principiem, ieskaitot pamattiesības [31]. Tāpat ir jāuzskata, ka, ja Savienība balstās uz tiesiskuma principu (LES 6. panta 1. punkts), tās iestādes un dalībvalstis, kas to veido, nevar tikt atbrīvotas no kontroles par pieņemto tiesību aktu atbilstību Līgumam, it īpaši LES 6. panta 2. punktam, pat ja tās savā darbībā balstās uz Līguma par ES V un VI sadaļu.

78. Attiecībā uz pamattiesībām, kas ir vispārējo tiesību principu neatņemama sastāvdaļa, Tiesa, lai nodrošinātu to ievērošanu, balstās uz dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, kā arī norādēm tajos starptautiskajos cilvēktiesību aizsardzības dokumentos, pie kuriem dalībvalstis ir strādājušas kopā vai kuriem tās ir pievienojušās, it īpaši ECTK, kurai, pēc Tiesas domām, piemīt "īpaša nozīme". Kā Tiesa ir noteikusi tālāk, no tā izriet, ka Kopiena nevar veikt pasākumus, kas nav saderīgi ar cilvēktiesību ievērošanu, kas tādā veidā tiek atzītas un nodrošinātas un līdz ar to ir Kopienas tiesību aktu likumības priekšnosacījums [32]. Ievērojot LES 6. panta 2. punkta redakciju un tā vietu Līguma par ES I sadaļas "Kopīg[ajos] noteikum[os]", acīmredzot ir jāizdara līdzīgi apsvērumi attiecībā uz pasākumiem, ar kuriem paredzēta Savienības rīcība kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā (tā sauktais "otrais pīlārs") un policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā (tā sauktais "trešais pīlārs").

79. Cilvēktiesību un pamatbrīvību un tiesiskuma principa ievērošana tādējādi ir "iekšējā" dimensija, kas ir Savienības dibināšanas pamats un kritērijs tās iestāžu un dalībvalstu darbības likumības izvērtēšanai jautājumos, kas ir Savienības kompetencē, un "ārējā"

30 — 2006. gada 27. jūnija spriedums lietā C-540/03 Parlaments/Padome (Krājums, I-5769. lpp., 38. punkts).

31 — 1986. gada 23. aprīļa spriedums lietā 294/83 *Les Verts*/Parlaments (*Recueil*, 1339. lpp., 23. punkts) un 2002. gada 25. jūlija spriedums lietā C-50/00 P *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome (*Recueil*, I-6677. lpp., 38. punkts).

32 — Skat. it īpaši 1991. gada 18. jūnija spriedumu lietā C-260/89 *ERT* (*Recueil*, I-2925. lpp., 41. punkts), 1996. gada 28. marta atzinumu 2/94 (*Recueil*, I-1759. lpp., 33. un 34. punkts), 1997. gada 29. maija spriedumu lietā C-299/95 *Kremzow* (*Recueil*, I-2629. lpp., 14. punkts) un iepriekš minēto spriedumu lietā Parlaments/Padome, 35. punkts.

dimensija kā vērtība, kas "eksportējama" aiz Savienības robežām pārliecināšanas, stimulu un sarunu veidā.

80. Tiesa jau ir pierādījusi, ka tiesības uz prasītāju šajā lietā minēto efektīvu tiesisko aizsardzību ir vispārējo tiesību principu neatņemama sastāvdaļa, kas izriet no dalībvalstu kopīgām konstitucionālām tradīcijām, un tās ir noteiktas arī LES 6. panta 1. punktā un ECTK 13. pantā [33]. Piebildīšu, ka apskatāmās tiesības ir atzītas arī ar Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas, ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja pieņēma 1948. gada 10. decembrī ar Rezolūciju Nr. 217 A (III), 8. un 10. pantu un ar Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, kas tika pieņemts 1966. gada 16. decembrī un stājās spēkā 1976. gada 23. martā [34], 2. panta 3. punktu un 14. panta 1. punktu. Hartā tās ir paredzētas 47. pantā.

81. Svarīgi norādīt, ka atsaucei uz pamattiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību šajā lietā ir jo īpaša nozīme tāpēc, ka šāda aizsardzība savukārt ietekmē pamattiesības, ko atzīst un aizsargā Savienības tiesības. Savās prasībās Pirmās instances tiesā prasītāji ar argumentiem, kas nav neattaisnojami, apgalvoja, ka iekļaušana terora aktos iesaistīto personu sarakstā, par kuru tie sūdzas, nodarījusi kaitējumu tādām organizāciju *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* un/vai to oficiālo pārstāvju īstām pamattiesībām kā it īpaši nevainīguma prezumpcija (ECTK 6. panta 2. punkts un Hartas 48. panta 1. punkts), izteiksmes brīvība (ECTK 10. pants un Hartas 11. pants), pulcēšanās brīvība (ECTK 11. pants un Hartas 12. pants) un tiesības uz privāto dzīvi (ECTK 8. pants un Hartas 7. pants) [35].

82. Tādējādi atzinums, kā to apstrīdētajos aktos uzskatīja Pirmās instances tiesa, ka prasītājiem ir liegta efektīva tiesiskā aizsardzība pret to iekļaušanu sarakstā, nozīmē atzīt, ka policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā var rasties gadījumi, kuros, ja nepastāv tiesību aizsardzības līdzekļi, ar Savienības darbību faktiski nesodīti var pārkāpt visas citas tiesības un pamatbrī-

33 — Skat. it īpaši 1986. gada 15. maija spriedumu lietā 222/84 *Johnston* (*Recueil*, 1651. lpp., 18. punkts), 2001. gada 27. novembra spriedumu lietā C-424/99 Komisija/Austrija (*Recueil*, I-9285. lpp., 45. punkts) un iepriekš minēto spriedumu lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome, 39. punkts.

34 — Tiesai jau ir bijusi iespēja norādīt, ka Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām ir viens no starptautiskajiem cilvēktiesību aizsardzības instrumentiem, ko tā ņem vērā, piemērojot Kopienu tiesību vispārējos principus (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Parlaments/Padome, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

35 — Apelācijas sūdzību 46. punktā prasītāji minējuši izteiksmes brīvību, *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* tiesības uz tēlu un reputāciju, to oficiālo pārstāvju tiesības uz izteiksmes brīvību, pulcēšanās brīvību un tiesības uz privātās dzīves un reputācijas neaizskaramību.

vības, kuru ievērošanu Savienība ir atklāti pasludinājusi.

83. Kaut arī ir taisnība, ka saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru tā sauktās "tiesības uz tiesu" nav absolūtas, bet var tikt pakļautas ierobežojumiem, jāatceras, ka šādi ierobežojumi, kā uzskata Eiropas Cilvēktiesību tiesa, ir pieļaujami tikai tad, ja ar tiem tiecas sasniegt leģitīmu mērķi, ja tie ir samērīgi ar šo mērķi un neierobežo personu tiesības piekļūt tiesai tādā veidā, ka šīs tiesības būtībā tiek pārkāptas [36]. Neuzskatu, ka šīs prasības tiek ievērotas, ja, kā to ir atzinusi Pirmās instances tiesa, ir pilnīgs prasītāju tiesību tiesiskās aizsardzības trūkums, kas nav radies, pieņemot konkrētus noteikumus, ar kuriem ir paredzēts ierobežot piekļuvi tiesai, lai panāktu konkrētu mērķi, bet gan nepieņemot atbilstošus tiesību aizsardzības līdzekļus visā Savienības darbības jomā.

84. Turklāt gribu norādīt, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir uzsvērusi, ka ECTK 1. pants, saskaņā ar kuru līgumslēdzējas valstis "nodrošinās ikvienam, kas atrodas to jurisdikcijā, [ECTK] I sadaļā minētās tiesības un brīvības", neizšķir attiecīgās normas vai pasākuma veidu un neizslēdz nevienu šo valstu "jurisdikciju" no ECTK piemērošanas jomas [37].

85. Ja tādā situācijā, kādā atrodas prasītāji, patiešām nav neviena tiesību aizsardzības līdzekļa, tā ir ne tikai ārkārtīgi smaga un briesmīga sistēmas neatbilstība Savienībā, bet arī situācija, kas, lūkojoties no ārpuses, pakļauj Eiropas Savienības dalībvalstis Eiropas Cilvēktiesību tiesas cenzūrai un ne tikai bojā Savienības tēlu un identitāti starptautiskajā mērogā [38], bet vājina tās pozīcijas sarunās ar trešām valstīm, teorētiski radot risku, ka attiecībā uz cilvēktiesībām tās izmanto noteikumus par cilvēktiesību ievērošanu (tā sauktās "nosacījuma normas"), kurus pati Savienība vēl jo biežāk pieprasa iekļaut starptautiskajos nolīgumos, ko tā paraksta [39].

36 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1998. gada 28. oktobra spriedumu lietā *Osman* pret Apvienoto Karalisti (*Recueil des arrêts et décisions*, 1998-VIII, 3124. lpp., 147. punkts) un 1999. gada 18. februāra spriedumu lietā *Waite* un *Kennedy* pret Vāciju (*Recueil des arrêts et décisions*, 1999-I, 393. lpp., 59. punkts).

37 — Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1998. gada 30. janvāra spriedums lietā *Parti communiste unifié de Turquie* u.c. pret Turciju (*Recueil des arrêts et décisions*, 1998-I, 1. lpp., 29. punkts) un 1999. gada 18. februāra spriedums lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti (*Recueil des arrêts et décisions*, 1999-I, 251. lpp., 29. punkts).

38 — Viens no Savienības mērķiem saskaņā ar LES 2. pantu ir "apliecināt savu identitāti starptautiskā mērogā, jo īpaši, īstenojot kopējo ārpolitiku un drošības politiku".

39 — Šādi noteikumi, kuri kontekstā ar līgumiem ir uzskatāmi par "būtiskiem", dod līgumslēdzējām pusēm tiesības apturēt līgumus un pat izstāties no tiem, ja šie noteikumi tiek pārkāpti.

86. It īpaši no to pienākumu ievērošanas viedokļa, ko dalībvalstis ir uzņēmušās, parakstot ECTK, vispār nav iespējams, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa pamattiesību aizsardzības jomā uz Savienības trešo pīlāru attiecina līdzvērtīgus pieņēmumus tiem, ko tā ir ieviesusi ECTK un Kopienu tiesību starpā jeb Savienības "pirmajā pīlārā", un tas nozīmē, ka šī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir pilnvarota tikai "vāji" kontrolēt Eiropas Kopienas iestāžu pieņemto tiesību aktu saderību ar ECTK [40]. No otras puses, ļoti iespējams, ka tiesību aktu, ko iestādes ir pieņēmušas saskaņā ar Līguma par ES VI sadaļu, pilnas saderības ar ECTK pārbaudes laikā Eiropas Cilvēktiesību tiesa nākotnē lems, ka Savienības dalībvalstis ir pārkāpušas Konvencijas noteikumus vai vismaz 6. panta 1. punktu un/vai 13. pantu.

87. Vēlos aplūkot vēl divus jautājumus par saistību ar ECTK.

88. Pirmkārt, es uzskatu, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesas lēmums, ko tā pieņēmusi saskaņā ar ECTK 34. pantu saistībā ar sūdzībām, ko šajā tiesā bija cēluši prasītāji (skat. iepriekš 14. punktu), ņemot vērā tikko izklāstīto viedokli, nedz apliecina, nedz arī — vēl jo mazāk — izslēdz prasītāju tiesību uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli pārkāpuma iespēju šajā lietā *no Savienības tiesību viedokļa*. Šis lēmums nav par lietas būtību, bet par pieņemamību, kuras pamatā ir atteikums, ka, *ņemot vērā konkrētās lietas īpašos apstākļus*, prasītāji ir "cietušie" ECTK 34. panta izpratnē, kas ir vienīgi ECTK procesuāls noteikums un tādēļ, manuprāt, nav saistīts ar pamattiesību aizsardzību Savienībā [41].

89. Otrkārt, nav jēgas piezīmēt, ka, tā kā jebkurā gadījumā Eiropas Cilvēktiesību tiesā ir iespējams celt prasību par pamattiesību pārkāpumu pret aktiem, ko iestādes ir pieņēmušas policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā, šādu tiesību aizsardzībā šajā jomā nepilnību nav. Eiropas Cilvēktiesību tiesas veiktā pārbaude ir papildu pārbaude *ārpus* Savienības sistēmas, un tādēļ ar to netiek novērsti jebkādu atbilstošu garantiju trūkumi sistēmas *iekšienē*, lai aizsargātu pamattiesības vai atrisinātu būtisku

40 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2005. gada 30. jūnija spriedumu lietā *Bosphorus* pret Īriju (*Recueil des arrêts et décisions*, 2005-VI), kas, kā skaidri paredzēts sprieduma 72. punktā, attiecas vienīgi uz Savienības pirmā pīlāra noteikumiem.

41 — Pretēji, manuprāt, šķiet, ka nav šaubu par to, ka prasītāju interese ir celt prasību šajā lietā.

neatbilstību, ko rada pati sistēma, kā esmu parādījis iepriekš.

ii) Par to, ka prasītājiem nav atņemtas tiesības uz savu tiesību efektīvu tiesisko aizsardzību

91. Kad esmu uzsvēris tādas prasītāju minētās (pamat-)tiesību tiesiskās aizsardzības trūkuma nopietnās sekas, kādas ir minētas apstrīdēto rīkojumu 38. punktā, vēl skaidrāk ir redzams, ka, ja iespējams, Līgums par ES ir jāinterpretē tādā veidā, ka ar to tiek nodrošināta šāda aizsardzība *sistēmā*, kas ir izveidota ar Līgumu [44].

90. Tomēr piebildīšu, ka, ja Tiesa apstiprinātu šādu atzinumu par trūkumiem pamattiesību aizsardzībā policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā, dažādu dalībvalstu valsts tiesas, ja tajās tiktu celta prasība, uzskatītu, ka ir pilnvarotas pārbaudīt, vai akti, kurus ir pieņēmusi Padome, pamatojoties uz LES 34. pantu [42], ir saderīgi ar pamattiesībām, *ko garantē to attiecīgā valsts tiesību sistēma, bet ne identiskā veidā*. Tas samazinātu Savienības pilsoņu vienlīdzību likuma priekšā. Tā sauktā "pretpārbaužu" teorija valsts tiesībās, kas ir iedibināta vairāku dalībvalstu konstitucionālo tiesu judikatūrā kā ierobežojums iestādēm izmantot Kopienai nodoto suverenitātes daļu [43], rastu daudz konkrētāku piemērojumu Savienības trešajā pīlārā nekā attiecībā uz Kopienas rīcību.

— Par tādu tiesiskās aizsardzības līdzekļu neatbilstību, kas ir izmantojami pret valsts pasākumiem, ar ko tiek īstenots Kopējās nostājas 2001/931 4. pants, lai garantētu prasītāju tiesību tiesisko aizsardzību, un lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību saskaņā ar LES 35. panta 1. punktu neatbilstību

92. Kā to ir parādījusi Pirmās instances tiesa [45], jāpatur prātā, ka šajā lietā prasītāji prasa atlīdzību par savu (pamat-)tiesību pārkāpumu ne tik daudz tāpēc, ka tiem ir

42 — Kopējās nostājas (LES 34. panta 2. punkta a) apakšpunkts), pamatlēmumi (LES 34. panta 2. punkta b) apakšpunkts), lēmumi un pasākumi, kas vajadzīgi, lai īstenotu šos lēmumus (LES 34. panta 2. punkta c) apakšpunkts) un konvenciju īstenošanas pasākumi (LES 34. panta 2. punkta d) apakšpunkts).

43 — Teorija ir pietiekami plaši pazīstama un neprasa paskaidrojumus. Pietiek minēt it īpaši *Bundesverfassungsgericht* (Federālā Konstitucionālā tiesa) 1986. gada 22. oktobra spriedumu, kas ir pazīstams kā *Solange II* (*BverfGE*, 73, 339) un *Corte costituzionale* (Itālijas Konstitucionālā tiesa) 1989. gada 21. aprīļa spriedumu Nr. 232 *Fragd* (*Foro it.*, 1990, I, 1855).

44 — Norādīšu, ka ECTK 13. pants parāda, ka tas, ja ārēji tiek kontrolēts, vai Līgumslēdzēja valsts ievēro tiesības un pamatbrīvības, neatbrīvo šīs valstis no iekšējās kontroles pasākumu veikšanas.

45 — Apstrīdēto rīkojumu 38. punkts.

piemēroti pasākumi, kas paredzēti Kopējās nostājas 2001/931 4. pantā, bet gan tāpēc, ka *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* ir tieši iekļautas terora aktos iesaistīto personu sarakstā. Tāpēc kaitējums, par kuru tie sūdzas, rodas neatkarīgi no tā, vai valsts pasākumi, ar ko ievieš iepriekš minēto pantu, faktiski ir pieņemti.

93. Tādējādi Pirmās instances tiesa ir pareizi noteikusi, ka šāda tiesību aizsardzība nav raksturojama ar iespēju atsevišķu dalībvalsti saukt pie (ārpuslīgumiskas) atbildības par valsts pasākumiem, kas ieviesti saskaņā ar Kopējās nostājas 2001/931 4. pantu [46].

94. Pirmās instances tiesa ir noteikusi, ka Tiesas kompetence sniegt prejudiciālus nolēmumus par spēkā esamību saskaņā ar LES 35. panta 1. punktu ir tikpat neatbilstoša kā līdzekļi šādas aizsardzības garantēšanai. Piekrītu šim novērtējumam, pat neapsverot apstrīdētajos rīkojumos minētos iemeslus, proti, ka šī kompetence neattiecas uz kopējām nostājām, bet tikai uz pamatlēmumiem un lēmumiem [47], un neapsverot iespēju pārklasificēt Kopējo nostāju 2001/931 par lēmumu, pamatojoties uz akta saturu.

95. Drīzāk piezīmēšu, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ieskaitot par spēkā esamību, nav tiesību aizsardzības līdzeklis šī vārda parastajā nozīmē, bet sadarbības līdzeklis starp valstu tiesām un Kopienu tiesu kontekstā ar prasību, kas var tikt celta valsts tiesā. Parasti lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību ir pievienots prasībai atcelt tiesību aktu, ko ceļ valsts līmenī pret valsts pasākumiem, ar ko īsteno aktu, kura spēkā esamība tiek apstrīdēta. Manuprāt, tādā lietā, kāda ir šī lieta, ir ļoti grūti atsaukties uz Tiesas pilnvarām sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību saskaņā ar LES 35. panta 1. punktu kontekstā ar prasību, ar ko tiek apstrīdēti iespējamie pasākumi, ar ko īsteno Kopējās nostājas 2001/931 4. pantu. Šis pants nepiešķir dalībvalstīm un to iestādēm jaunas pilnvaras, bet vienīgi veicina vai tikai prasa dalībvalstīm un to iestādēm izmantot "savas pilnvaras saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem un citiem starptautiskiem līgumiem, vienošanos un konvencijām, kas dalībvalstīm ir saistošas". Šīs pilnvaras varētu izmantot un var izmantot attiecībā uz Kopējās nostājas 2001/931 pielikumā minētajām personām arī

46 — Turpat.

47 — Turpat.

šī akta neesamības gadījumā [48]. Tādējādi neredzu, kā jautājums par konkrētas personas iekļaušanas iepriekš minētajā sarakstā likumību var būt būtisks, kad valsts tiesa izvērtē tādu valsts pasākumu likumību, kādi aplūkoti iepriekš minētajā 4. pantā.

97. Iespējamā kaitējuma atlīdzība ir precīzs Pirmās instances tiesā prasītāju celtās prasības priekšmets.

— Par to, ka prasītāju tiesību tiesiskā aizsardzība piekrīt valsts tiesām

96. Katrā ziņā, izmantojot pilnvaras sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību, varētu nonākt tikai pie paziņojuma, ka Kopējā nostāja 2001/931 vai apstrīdētie saraksti nav spēkā, nevis pie zaudējumu, kas varētu rasties, atlīdzības. Iespēja iegūt tiesību pārkāpuma rezultātā ciestā kaitējuma atlīdzību, ja ar vienkāršu pārkāpuma konstatējumu vai paziņojumu par akta, kas radījis kaitējumu, spēkā neesamību nepietiek, lai pienācīgi atjaunotu pārkāptās tiesības, manuprāt, ir saistīta ar tiesību tiesisko aizsardzību, ja ir paredzēts, ka šādai aizsardzībai ir jābūt efektīvai [49].

98. Tas, ka Līgumā par ES nav paredzēta prasība par tādu zaudējumu atlīdzību, ko, iespējams, ir radījuši akti, kurus, pamatojoties uz LES 34. pantu, ir pieņēmusi Padome, un liegts Kopienu tiesai izskatīt šādas prasības, kas nav minētas LES 35. pantā, manuprāt, tomēr nenozīmē, ka šajā lietā prasītājiem nav to minēto (pamat-)tiesību efektīvas tiesiskās aizsardzības.

99. Tā vietā uzskatu, ka Līguma par ES pareiza interpretācija apliecina faktu, ka šāda aizsardzība pastāv, bet *saskaņā ar šobrīd spēkā esošām Savienības tiesībām* ir uzticēta nevis Kopienu tiesai, bet valsts tiesām.

100. Tomēr jāpiezīmē, ka saskaņā ar pasākumiem, kas paredzēti Līgumā par Konstitūciju Eiropai, ko vēl nav ratificējušas visas dalībvalstis, tādā lietā kā šī lieta persona

48 — Kā Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir noteikusi lēmumā, ar ko prasītāju prasības tiek noraidītas kā nepieņemamas. Šī tiesa ir parādījusi, ka, lai arī "4. pants varētu būt tiesiskais pamats konkrētiem pasākumiem, kas var attiekties uz prasītājiem, it sevišķi kontekstā ar policijas sadarbību valstu starpā tādu Kopienas iestāžu ietvaros kā Eiropols", tas "nerada jaunas pilnvaras, ko var izmantot saistībā ar prasītājiem", bet "ietver tikai pienākumu dalībvalstīm iesaistīties tiesu iestāžu un policijas sadarbībā" [neoficiāls tulkojums].

49 — Šajā sakarā skat. 1991. gada 19. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-6/90 un C-9/90 *Francovich* u.c./Itālija (*Recueil*, I-5357. lpp., 33. punkts), 1996. gada 5. marta spriedumu apvienotajās lietās C-46/93 un C-48/93 *Brasserie du pêcheur* un *Factortame* u.c. (*Recueil*, I-1029. lpp., 22. punkts) un 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā C-224/01 *Köbler* (*Recueil*, I-10239. lpp., 33. punkts). Skat. arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1978. gada 6. septembra spriedumu lietā *Klass* u.c. pret Vāciju (A sērija, Nr. 28, 64. punkts) un 1989. gada 7. jūlija spriedumu lietā *Soering* pret Apvienoto Karalisti (A sērija, Nr. 161, 120. punkts), no kuriem tika izsecināts, ka ECTK 13. pantā paredzētajam efektīvajam tiesību aizsardzības līdzeklim ir jāatļauj personai, kura uzskata, ka tai ar pasākumu ir nodarīts kaitējums, pārkāpjot ECTK, panākt prasības izskatīšanu un vajadzības gadījumā saņemt atlīdzību ("réparation" vai "redressement" spriedumu franču valodas redakcijā).

Kopienu tiesā varētu celt pret Savienību vai nu prasību atcelt tiesību aktu (III-365. pants, kas ir piemērojams arī Savienības aktiem, kas ir pieņemti policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā) [50], vai prasību par zaudējumu atlīdzību (III-370. pants un III-431. panta otrā daļa).

101. Kā esmu minējis, Savienība, cita starpā, ir balstīta uz tiesiskuma principu un pamattiesību ievērošanu. Tiesiskuma princips nebalstās tik daudz uz normām un tiesību proklamēšanu kā uz sistēmu, kas nodrošina, ka normas un tiesības tiek ievērotas (*ubi ius ibi remedium*). "Tiesības apstrīdēt tiesā pasākumus ir daļa no tiesiskuma principa" [51], tās "izriet" no tā un ir gan tā "panākums, gan instruments" [52]. LES 6. panta 2. punktā ir noteikts, ka Savienības tiesībās tagad personām skaidri ir piešķirta virkne pamattiesību, uz kurām, kā redzams no LES 46. panta d) punkta, var atsaukties tiesā kā uz kritēriju Savienības aktu tiesiskumam.

102. Tāpēc par atskaites punktu jābūt tam, ka saskaņā ar LES 6. panta 1. un 2. punktu Savienība atzīst tiesas kontroli pār tās iestāžu rīcības likumību un garantē tiesību, it īpaši to tiesību, kas ir klasificējamas kā pamattiesības, tiesisko aizsardzību.

103. Pretēji tam nevar atsaukties ne uz vienu Līguma par ES noteikumu, it īpaši, lai apgalvotu, ka šī līguma autori ir paredzējuši izslēgt šādu kontroli un aizsardzību no policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomas, kurā turklāt Savienības rīcība personu pamattiesības un pamatbrīvības var ietekmēt daudz vieglāk nekā citās Savienības kompetences jomās un kurā Eiropas Parlamenta līdzdalība joprojām ir ļoti ierobežota [53].

104. LES 46. pants attiecas vienīgi uz *Kopienu* tiesas kompetenci un nosaka tās darbības jomu. Turklāt neviens no Līguma par ES noteikumiem nepiešķir šai tiesai ekskluzīvu kompetenci izvērtēt to aktu tiesiskumu, saskaņā ar kuriem Savienība veic savu darbību. No kompetences piešķiršanas principa, kas cita starpā ir paredzēts Līgumā par ES (5. pants), izriet, ka dalībvalstu suverēnās

50 — Turklāt Līgumā par Konstitūciju Eiropai paredzēts arī noteikums, ka Kopienu tiesā var tieši iesniegt prasību atcelt ierobežojošus pasākumus pret fiziskām vai juridiskām personām, kurus saistībā ar kopējo ārpolitiku un drošības politiku ir veikusi Padome, lai gan pilnvaras, kas Tiesai ar Līgumu ir piešķirtas šajā jomā, ir ierobežotas (III-376. pants).

51 — Ģenerāladvokāta Darmona [*Darmon*] 1986. gada 28. janvārī sniegtie secinājumi iepriekš minētajā lietā *Johnston*, 3. punkts.

52 — Ģenerāladvokāta Ležē [*Léger*] 2003. gada 8. aprīlī sniegtie secinājumi iepriekš minētajā lietā *Köbler*, 68. punkts.

53 — Saskaņā ar LES 39. panta 1. punktu ar Eiropas Parlamentu tikai apspriežas (un tā viedoklis nav saistoš), pirms tiek pieņemti pamatlēmumi vai lēmumi, un ar to pat neapspriežas, pirms tiek pieņemtas kopējās nostājas.

varas izmantošana, ieskaitot tiesu varas izmantošanu, paliek pašas dalībvalsts un tādējādi tās iestāžu kompetencē, ja šādas pilnvaras nav piešķirtas Savienības iestādēm.

105. Valsts tiesu pilnvaru pārbaudīt to aktu likumību, kurus atbilstoši LES 34. pantam ir pieņēmusi Padome, kas ir acīmredzami ierobežotas salīdzinājumā ar Kopienu Tiesai piešķirtajām pilnvarām, pamatā ir ne tikai tiesiskuma un pamattiesību ievērošanas princips, kas ir Savienības pamatā (LES 6. panta 1. un 2. punkts), ieskaitot tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību, bet arī lojālas sadarbības princips.

106. Tiesa jau ir noteikusi, ka lojālas sadarbības princips attiecas arī uz policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomu tādā nozīmē, ka dalībvalstīm ir jāveic visi atbilstošie vispārējie un īpašie pasākumi, lai nodrošinātu savu pienākumu izpildi saskaņā ar Eiropas Savienības tiesībām [54].

107. No tā it īpaši jāsecina, ka arī kontekstā ar Savienības trešo pīlāru dalībvalstu kompetencē ir izveidot tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēmu, kas garantē tiesību uz efektīvu tiesisko aizsardzību ievērošanu [55], un to tiesu kompetencē ir interpretēt un piemērot valsts procesuālos noteikumus par prasības celšanu tādā veidā, lai garantētu šādu aizsardzību.

108. Svarīgi pierādījumi, kas, lai gan netieši, apliecina, ka akti, kurus saskaņā ar LES 34. pantu ir pieņēmusi Padome, pēc personu iniciatīvas ir pakļauti valsts tiesas kontrolei, izriet no noteikumiem par tiesas pilnvarām, kas Tiesai ir piešķirtas ar LES 35. pantu.

109. LES 35. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus, it īpaši par pamatlēmumu un lēmumu spēkā esamību, tajā vispirms ir apstiprināts, ka šādi akti netiek atbrīvoti no tiesas kontroles, ko var uzsākt pēc personu iniciatīvas.

110. Turklāt LES 35. panta 1. punkts parāda, ka valsts tiesas zināmā mērā tāpat kā attiecībā uz pirmo pīlāru darbojas arī attie-

54 — 2005. gada 16. jūnija spriedums lietā C-105/03 *Pupino* (Krājums, I-5285. lpp., 42. punkts).

55 — Pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome, 41. punkts. Princips ir atkārtots Līguma par Konstitūciju Eiropai I-29. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru "dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības".

cībā uz Savienības trešo pīlāru kā Savienības "uz precedentiem balstīto tiesību (*common law*) tiesa". Lūdzot Tiesu izskaidrot pamatlēmumiem un lēmumiem sniedzamo interpretāciju, tās labāk var nodrošināt, piemēram, atbilstošo valsts tiesību [56] interpretāciju saistībā ar šiem aktiem. Uzdodot Tiesai jautājumus par šādu aktu spēkā esamību, valsts tiesas labāk var nodrošināt, ka Savienības tiesībās atzītās pamattiesības, uz ko personas var tieši atsaukties tiesā, tiek ievērotas ar Savienības rīcību policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā.

111. Tāpat kā Kopienā, Savienības trešā pīlāra ietvaros Kopienu tiesa darbojas tādā kontekstā, kādā līdzās pastāv ne tikai Savienības iestādes un dalībvalstis, bet arī atsevišķas šo valstu iestādes. Arī tiesa ir to iestāžu vidū, kas veicina Savienības tiesību veidošanu. Tāpēc pat trešā pīlāra ietvaros Savienības tiesu sistēmā pastāv ne tikai tādas prasības, ko var celt Kopienu tiesā, bet arī prasības, ko var celt valsts tiesās.

112. LES 35. pantā Amsterdamas līguma autori būtiski paplašinājuši Tiesas kompetenci attiecībā uz policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomu salīdzinājumā ar situāciju, kāda bija radīta ar Māstrihtas līgumu. Tomēr šī panta noteikumi par Tiesas pilnvarām sniegt prejudiciālus nolēmumus ir uzrakstīti tādējādi, ka šīs pilnvaras tiek ievērojami ierobežotas. Turklāt tie būtībā ir izveidoti pēc sarežģītām pārrunām, pamatojoties uz dalībvalstu starpā pieņemtiem noteikumiem par Eiropola konvenciju [57], kas ir īstenoti ar Protokolu par šīs konvencijas interpretāciju Tiesā ar prejudiciālu nolēmumu palīdzību [58], un tas ir kompromisa risinājums, ņemot vērā dažu dalībvalstu iebildumus pret to, ka tiek palielināta Kopienu tiesas iesaistīšana šajā jomā.

113. Tādēļ Tiesas pilnvaras sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LES 35. panta 1. punktu ir atkarīgas no dalībvalstu izvēles. Saskaņā ar LES 35. panta 2. punktu tās var piekrist vai nepiekrist ("opt-in" sistēma). Pamatojoties uz paziņojumu, ko Padome 2005. gada 14. decembrī publicēja *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* [59], šajā dienā tikai 14 dalībvalstis bija deklarējušas, ka piekrīt šādai kompetencei. Protams, tas, ka

56 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Pupino*, 38. un 43. punkts.

57 — Konvencija, kas pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienību K.3 pantu, par Eiropas Policijas biroja izveidošanu (Eiropola konvencija) (OV 1995, C 316, 2. lpp.).

58 — Padomes 1996. gada 23. jūlija Akts, ar ko, pamatojoties uz K.3 pantu Līgumā par Eiropas Savienību, izstrādā Protokolu par to, kā Konvenciju par Eiropas Policijas biroja izveidi interpretē ar Eiropas Kopienu Tiesas prejudiciālu nolēmumu palīdzību (OV C 299, 1. lpp.).

59 — OV L 327, 19. lpp.

citas dalībvalstis nepiekrīt, netraucē to valstu tiesām, kas ir piekritušas, lūgt Tiesai sniegt prejudiciālus nolēmumus un Tiesai izskatīt šādus prejudiciālus jautājumus.

114. Ja tiktu nolemts, ka personas, kuras ietekmē pasākumi, ar ko tiek ieviesti pamatlēmumi vai lēmumi saskaņā ar LES 34. pantu, ko ir pieņēmušas valstis, kas nepiekrīt, ka Tiesa ir kompetenta sniegt prejudiciālus nolēmumus, šo valstu tiesās nevar apstrīdēt šādu Padomes aktu spēkā esamību, mēs nonāktu neciešamā tādu personu nevienlīdzības situācijā, kuras ietekmē viens un tas pats akts saskaņā ar LES 34. pantu, kuras atkarībā no atsevišķas valsts izvēlētās iespējas atbilstoši LES 35. panta 2. punktam varētu vai nevarētu izmantot tiesisko aizsardzību attiecībā uz šo aktu.

115. LES 35. panta 1. un 2. punkta redakcija, ar ko tiek ievērotas ne tikai tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību, bet arī vienlīdzība likuma priekšā (skat. Hartas 20. pantu) un nediskriminācija pilsonības dēļ (skat. Hartas 21. panta 2. punktu), tādā veidā neatklājot apskatāmo noteikumu gramatisko nozīmi, prasa atzīt, ka arī valstīs, kas nepiekrīt, ka Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus, personas var apstrīdēt pamatlēmumu un lēmumu spēkā esamību, norādot uz valsts pasākumiem, kurus tie lūdz valsts tiesai atcelt. Šajā lietā lēmumu par Padomes akta spēkā esamību vai neesamību valsts tiesai ir jāvar pieņemt pašai bez iespējas lūgt sniegt prejudiciālu nolēmumu.

116. Bet jāsaka vairāk. No LES 35. panta 3. punkta izriet, ka Tiesas pilnvaras sniegt prejudiciālu nolēmumu, ieskaitot nolēmumu par spēkā esamību, *no Savienības tiesību viedokļa* [ir pakļautas] pilnīgai to valstu tiesu, kas tām ir piekritušas, izvēlei. Ja dalībvalsts deklarācijā, kas minēta [LES 35. panta] 2. punktā, norāda, ka tā vēlas dot iespēju vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu tikai pēdējās instances tiesai ([LES] 35. panta 3. punkta a) apakšpunkts) vai vēlas piešķirt šādu iespēju visām šīs valsts tiesām ([LES] 35. panta 3. punkta b) apakšpunkts), saskaņā ar LES 35. panta 3. punktu tā ir vienīgi jebkura līmeņa tiesas izvēle, nevis pienākums ("var lūgt") — ja tā uzskata, ka tas ir vajadzīgs, lai tā varētu taisīt spriedumu, — pieņemt lēmumu par pamatlēmuma vai lēmuma spēkā esamību vai interpretāciju. Pat pēdējās instances tiesām doto izvēli vērsties ar lūgumu daļēji var izskaidrot ar vajadzību ātrāk pabeigt strīda, kas var rasties apskatāmajā jautājumā, izskatīšanu.

117. Piekrītu, ka, pamatojoties uz Amsterdamas starpvaldību konferences Nobeiguma aktam pievienoto 10. deklarāciju par LES 35. pantu, dalībvalstis, iesniedzot deklarāciju

saskaņā ar LES 35. panta 2. punktu, var saglabāt tiesības savās valsts tiesībās paredzēt noteikumus, ar kuriem noteic, ka to pēdējo instanču tiesām jautājumos par spēkā esamību vai interpretāciju ir jāvēršas Kopienu Tiesā. Neskatoties uz to, konstanti ir tas, ka šāds pienākums neizriet no Savienības tiesībām, bet no dalībvalsts valsts tiesībām.

118. Tādēļ, ja *no Savienības tiesību viedokļa* vērsties ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību var izvēlēties pat pēdējās instances tiesa, — tikai tad, ja tā uzskata, ka lēmums par Padomes pamatlēmuma vai lēmuma spēkā esamību ir vajadzīgs, lai izšķirtu izskatāmo strīdu, — var saprast, ka saskaņā ar Savienības tiesībām šādu pārbaudi šī tiesa var veikt arī tieši, pirms tam nevēršoties Tiesā.

119. Manuprāt, līdzīgi jākonstatē, ka tas, ka dalībvalsts, pamatojoties uz LES 35. panta 3. punkta a) apakšpunktu, saglabā pilnvaras vērsties ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vienīgi pēdējās instances tiesām, nozīmē, ka, ja zemākās instances tiesas uzskata, ka Padomes pamatlēmuma vai lēmuma spēkā esamība ir jāizvērtē, tās to var veikt pašas. Nešķiet prātīgi uzskatīt, ka, lai personai rastos iespēja uzdot jautājumu par spēkā esamību un sagaidīt, ka to atrisina, pirms tam nesekmīgi ir jāiziet vienam vai vairākiem tiesu līmeņiem.

120. Izvērtējums par spēkā esamību vai neesamību, ko valsts tiesa veic tieši, protams, ietekmēs tikai valsts lietu, nevis *erga omnes*.

121. No otras puses, neredzu nevienu imperatīvu iemeslu, kas nepieļautu, ka valsts tiesas kompetencē ir konstatēt, ka pamatlēmums vai lēmums saskaņā ar LES 34. pantu nav spēkā. Taisnība, ka attiecībā uz EKL 234. pantu spriedumā lietā *Foto-Frost* [60] Tiesa ir pieņēmusi noteikumu, ka valsts tiesas kompetencē nav atzīt, ka Kopienas iestāžu akti nav spēkā. EKL 234. panta kontekstā šis noteikums (turpmāk tekstā saukts arī par "*Foto-Frost* noteikumu") attiecas arī uz zemāko instanču tiesām, kurām saskaņā ar šo pantu ir izvēle, nevis pienākums iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, bet nešķiet, ka tas ir piemērojams kontekstā ar Līguma par ES VI sadaļu.

122. Šajā sakarā piezīmēju, ka šie divi apsvērumi, ar kuriem Tiesa ir pamatojusi savu interpretāciju spriedumā lietā *Foto-Frost* attiecībā uz ekskluzīvu Kopienu tiesas kompetenci noteikt, ka Kopienas iestāžu akti nav spēkā, nav piemērojami kontekstā ar Līguma par ES VI sadaļu.

60 — 1987. gada 22. oktobra spriedums lietā 314/85 *Foto-Frost* (*Recueil*, 4199. lpp.).

123. Pirmkārt, nevar teikt, ka ar Līguma par ES VI sadaļu — kā to varēja noteikt Tiesa, atsaucoties uz EKL 230. un 241. pantu, no vienas puses, un EKL 234. pantu, no otras puses, un saistībā ar pasākumiem, ko veikušas Kopienas iestādes [61], — ir ieviesta *pabeigta* tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru *sistēma, kas ir domāta, lai Kopienu Tiesa* varētu kontrolēt tādu Padomes pasākumu spēkā esamību, kas minēti LES 34. pantā. Patiešām ir skaidrs, ka ar LES 35. pantu *Tiesai piešķirtā kompetence pati par sevi* neveido *pabeigtu* tādu tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru *sistēmu*, kāda ir vajadzīga, lai nodrošinātu šādu pasākumu spēkā esamības kontroli; par pierādījumu der apsvērums, ka lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību nav iespējams iesniegt dalībvalstīs, kas nav iesniegušas deklarāciju saskaņā ar LES 35. panta 2. punktu, ņemot vērā, ka nepastāv noteikumi, ka ikviena persona pret šādiem aktiem var vērsties Tiesā tieši.

124. Sprieduma lietā *Pupino* [62] 35. punktā Tiesa pati ir noteikusi, ka, no otras puses, tās kompetence "atbilstoši LES 35. pantam [..] attiecībā uz Līguma par ES VI sadaļu ir šaurāka nekā [kompetence] attiecībā uz EK līgumu".

125. Pabeigtības dēļ piebildīšu, ka šī sprieduma 35. punktā Tiesa vienlaicīgi ir noteikusi, ka "nepastāv pilnīga tiesību aizsardzības līdzekļu sistēma, kas nodrošinātu iestāžu aktu tiesiskumu VI sadaļas kontekstā". Tomēr šis apsvērums ir jāskata kontekstā ar pamatojumu, kas pamudināja Tiesu pieņemt šos apsvērumus. Tiesa atbildēja uz argumentiem, kurus tai bija iesniegušas vairākas dalībvalstis, kuras no zemākas integrācijas pakāpes policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā nekā Kopienas rīcībā izsecināja, ka pamatlēmumam saskaņā ar LES 34. pantu nav iespējams atzīt tā saukto netiešo iedarbību (valsts tiesu pienākums interpretēt valsts tiesības atbilstīgi Kopienu tiesībām), kas ir atzīta Kopienas direktīvu gadījumā. Tāpēc Tiesa uzskatīja, ka apstākļi, kas ir minēti sprieduma 35. punktā, apstiprina zemāku integrācijas pakāpi saskaņā ar Līguma par ES VI sadaļu nekā saskaņā ar EK līgumu, un tad, neskatoties uz to, noteica, ka integrācijas pakāpe neietekmē jautājumu, par kuru tai bija jāpieņem lēmums [63]. Manuprāt, "pilnīgas tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmas, lai nodrošinātu to iestāžu aktu tiesiskumu, kuri attiecas uz minēto VI sadaļu", trūkums nav būtisks vājas integrācijas rādītājs tiktāl, ciktāl tas neattiecas uz *pārvalstisku* līmeni.

126. Tāpēc uzskatu, ka sprieduma lietā *Pupino* fragments, kas ir atveidots iepriekšējā punktā, nevar vienkārši tikt uzskatīts par

61 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Foto-Frost*, 16. punkts.

62 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Pupino*.

63 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Pupino*, 36. punkts ("*neatkarīgi no Amsterdamas līgumā paredzētās integrācijas pakāpes*, veidojot vēl ciešāku Eiropas tautu savienību LES 1. panta otrās daļas nozīmē [..]"). Mans izcēlums.

obiter dictum, bet ir jāinterpretē, ņemot vērā kontekstu, kādā tas parādās, tādējādi, ka ar to saprot, ka ar VI sadaļu *Tiesai* netiek piešķirtas pietiekamas pilnvaras, lai nodrošinātu iestāžu aktu tiesiskuma kontroli. Uz to precīzi esmu norādījis iepriekš 123. punktā.

127. Otrkārt, nav pārliecinoši atsaukties uz otru apgalvojumu, ar ko Tiesa pamatoja *Foto-Frost* noteikumu, proti, ka galvenais pilnvaras sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar EKL 234. pantu mērķis ir "nodrošināt, lai valstu tiesas vienādi piemērotu Kopienu tiesības" [64] — lai apgalvotu, ka tāds pats noteikums pastāvēja arī apskatāmajā kontekstā. Faktiski *à la carte* režīms pilnvarām sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LES 35. pantu acīmredzami ir nepietiekams veids, kādā nodrošināt, lai valstu tiesas vienādi piemērotu Savienības tiesības.

128. Šajā sakarā vēlos norādīt, ka dažādas Savienības dalībvalstis atbilstoši savām tiesībām saskaņā ar LES 35. pantu līdz šim brīdim nav piekritušas šai kompetencei; kā norādīju iepriekš, ja jāpieņem nolēmums izskatāmajā lietā, šo [valstu] tiesām ir jāuzskata, ka tās pašas ir pilnvarotas izvērtēt saskaņā ar LES 34. pantu pieņemto pamatlēmumu un lēmumu darbības jomu, kā arī spēkā esamību. Tikai šī iemesla dēļ vien nevar garantēt, ka Savienības tiesības izskatāmajā jomā tiek piemērotas vienādi, pat ja netiek ņemtas vērā šaubas par to, vai šīm tiesām ir saistoši prejudiciālie nolēmumi, ko ir pieņēmusi Tiesa pēc to dalībvalstu tiesu lūguma, kas ir piekritušas šai kompetencei.

129. Turklāt tas, ka LES 35. pants pieļauj, ka dalībvalstis nepieļauj tām tiesām, kas nav pēdējās instances tiesas, lūgt prejudiciālus nolēmumus, palielina risku, ka valstu tiesas saskaņā ar Līguma par ES VI sadaļu Savienības tiesības nepiemēros vienādi, jo dažas lietas valsts līmenī tiek pabeigtas, nesasniedzot pēdējo instanci.

130. Tāpēc ir jāatzīst, ka šobrīd netiek nodrošināts, ka Savienības trešā pīlāra jomā valstu tiesas vienādi piemēro Savienības tiesības (jāpiebilst, ka tas netiktu nodrošināts, ja šajā jomā tiktu atzīts tāds noteikums kā *Foto-Frost*). Nekonsekvences risks, piemērojot Padomes aktus, kas ir minēti LES 34. pantā, neapšaubāmi ir trūkums tiesu sistēmā, kas šajā pīlārā ir ieviesta ar Amsterdamas līgumu. Tomēr, manuprāt, lai arī kā netiktu mēģināts sasniegt mērķi vienādi piemērot Savienības tiesības saistībā ar trešo pīlāru, daudz nopietnāka problēma izriet no

64 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Foto-Frost*, 15. punkts.

to Līguma par ES noteikumu redakcijas, kuros nav paredzēta tiesību tiesiskā aizsardzība, kas ir uz tiesiskuma principa balstītas Kopienas neatņemama sastāvdaļa.

131. Piebildīšu, ka LES 35. panta interpretācija, kas ir saderīga ar principu, ka tiek ievērotas pamattiesības attiecībā uz šādu aizsardzību, nozīmē, ka Tiesai nevar piešķirt ekskluzīvas tiesības lemt par to, ka akts, kuru saskaņā ar LES 34. pantu ir pieņēmusi Padome, nav spēkā, ja šīm personām ne tikai ir liegtas tiesības tieši vērsties Kopienu tiesā, bet, ņemot vērā to, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu raksturs pat valsts pēdējās instances tiesām dod pilnīgas izvēles iespējas, tiek liegtas arī pietiekamas garantijas, ka pat tajās dalībvalstīs, kuras ir piekritušas Tiesas kompetencei sniegt prejudiciālu nolēmumu, šo personu uzdotais jautājums par spēkā esamību tiks nosūtīts Tiesai.

— Par valsts tiesās pieejamo tiesību aizsardzības līdzekļu raksturu

132. Ar šo atkāpi par Tiesas pilnvaru sniegt prejudiciālu nolēmumu modeli, kas paredzēts LES 35. pantā, vēlos parādīt, ka dalībvalstis Savienības trešajā pīlārā ir noteikušas tiesu sistēmu, kurā Tiesas kā pārvalstiskas tiesas iesaistīšana ir daudz ierobežotāka nekā saskaņā ar EK līgumu un kurā *tā rezultātā* plašāka kompetence ir atstāta valsts tiesām. Tomēr nav jābrīnās, jo daļēji Amsterdamas līgumā ietverto grozījumu rezultātā policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomai vēl nav tādas izteiktas pārvalstiskas pazīmes, kādas ir raksturīgas Kopienas rīcībā, un tā ir palikusi pusceļā starp vienkāršu starpvaldību sadarbības modeli un Kopienas "integrētu" modeli. Papildu pierādījumi par valsts tiesu palielināto lomu trešā pīlāra jautājumos ir atrodami 7. deklarācijā par LES 30. pantu, kas ir pievienota Amsterdamas starpvaldību konferences Nobeiguma aktam un kurā ir paredzēts, ka "rīcība policijas sadarbības jomā saskaņā ar [LES 30]. pantu, tostarp Eiropola darbība, ir jāpakļauj kontrolei, ko veic valsts kompetentās iestādes saskaņā ar katras dalībvalsts tiesību normām".

133. Iepriekš esmu parādījis, ka arī kontekstā ar Savienības trešo pīlāru dalībvalstu kompetencē ir noteikt tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmu, kas nodrošina tiesību uz efektīvu tiesisko aizsardzību ievērošanu, un valsts tiesu kompetencē ir interpretēt un piemērot valsts procesuālos noteikumus, kas regulē prasības celšanu tādā veidā, kas nodrošina šādu aizsardzību. Tas nozīmē, ka tiesiskā aizsardzība, ko personas saskaņā ar Savienības tiesībām kontekstā ar Savienības rīcību trešā pīlāra jomā iegūst valsts tiesā,

neattiecas vienīgi uz iespēju, kāda ir skaidri paredzēta LES 35. panta 1. punktā, netieši apstrīdēt pamatlēmumu un lēmumu spēkā esamību (iebildums par spēkā esamību kontekstā ar tiešu prasību pret valsts īstenotajiem pasākumiem). Tas it īpaši ietver arī tiesības tieši apstrīdēt šādu LES 34. panta a) punktā minēto aktu un kopējo nostāju spēkā esamību, ja ir ļoti iespējams, ka, neskatoties uz to, ka tiem nepiemīt tieša iedarbība, tie paši neatkarīgi no valsts īstenotajiem pasākumiem tik un tā rada tiešu kaitējumu personu tiesiskajam stāvoklim; šādas prasības celšanas mērķis ir saņemt vismaz atlīdzību par jebkādu kaitējumu, kurš ar tiem ir nodarīts.

134. Attiecībā uz pēdējo minēto es uzskatu, ka atzīt tiesības uz šādu atlīdzību nekavē ne tas, ka Līgumā par ES nav iekļauti konkrēti noteikumi, kas skaidri nosaka šādas tiesības vai ar to saistītu atbildību, ne arī tas, ka šī līguma noteikumos, it īpaši LES 41. pantā, trūkst atsauces uz EKL 288. panta otro daļu. Patiešām, kā esmu norādījis iepriekš 96. punktā, apskatāmās tiesības ir tiesību uz tiesību *efektīvu* tiesisko aizsardzību sastāvdaļa [65], un turklāt no tā — ja ne no starptautiskajām paražu tiesībām, kā apgalvo prasītāji — izriet vismaz vispārēji tiesību principi, kas kopīgi visu dalībvalstu tiesību sistēmām, kas ir jāizmanto, lai novērstu trūkumus Savienības tiesībās rakstītu noteikumu neesamības dēļ.

135. Tiesai jau ir bijusi iespēja piezīmēt, ka, lai apsvērtu principu par valsts atbildību par kaitējumu, kas radīts, neievērojot valsts pienākumus saskaņā ar Kopienu tiesībām, Kopienas ārpuslīgumiskās atbildības princips, kas skaidri paredzēts EKL 288. pantā, "ir vienkārša tāda vispārējā tiesību principa izpausme, kas ir pazīstams dalībvalstu tiesību sistēmās, ka prettiesiska darbība vai bezdarbība rada pienākumu novērst radīto kaitējumu" [66]. Tāpēc var teikt, ka valsts iestāžu atbildība par kaitējumu, ko tās ir radījušas personām Savienības tiesību neievērošanas rezultātā, it īpaši neievērojot ar šīm tiesībām piešķirtās pamattiesības, ir Līguma par ES sistēmas sastāvdaļa [67].

65 — Savos 2003. gada 30. septembrī sniegtajos secinājumos iepriekš minētajā lietā *Köbler*, 35. punkts, ģenerāladvokāts Ležē ir norādījis, ka "valsts atbildības princips [ja, pārkāpjot Kopienu tiesības, personai ir nodarīts kaitējums] paplašina efektīvas tiesiskās aizsardzības vispārējo principu vai "tiesību apstrīdēt pasākumu tiesā" vispārējo principu".

66 — Iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame* u.c., 29. punkts. Pēc ģenerāladvokāta Ležē vārdiem (skat. viņa secinājumus lietā *Köbler*, 85. punkts), "lai atzītu vispārējo tiesību principu, Tiesas pastāvīgajā judikatūrā ir atzīts, ka tā neprasa, lai norma būtu iekļauta visās dalībvalstu tiesību sistēmās. Tāpat nav svarīgi tas, ka šīs normas īstenošanas noteikumi un apjoms dalībvalstīs atšķiras. Tiesa vienīgi ir noteikusi, ka princips ir vispāratzīts un ka, neskatoties uz atšķirībām, dalībvalstu tiesībās ir redzami kopējie kritēriji".

67 — Pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame* u.c., 29. un 31. punkts.

136. Turklāt šādas atbildības esamību Padome būtībā ir atzinusi deklarācijā par tiesībām uz atlīdzību, kurā šī iestāde "atgādina", ka "jebkura kļūda" attiecībā uz iesaistītajām personām, grupām vai organizācijām piešķir aizskartajai personai šīs tiesības.

137. Turklāt princips par valsts iestāžu atbildību par kaitējumu, ko tās ir radījušas personām Savienības tiesību neievērošanas rezultātā kontekstā ar policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, ir skaidri paredzēts dažos Eiropola konvencijas noteikumos. Šīs konvencijas preambulas ievadā nosakot, ka "policijas sadarbības jomā īpaša uzmanība ir jāveltī personu tiesību aizsardzībai un jo īpaši personas datu aizsardzībai", šīs konvencijas 38. pantā un 39. panta 2. punktā attiecīgi ir noteikta katras dalībvalsts ārpuslīgumiskā atbildība par jebkuru kaitējumu, kas nodarīts personai, Eiropolam veicot neatļautu vai nepareizu datu apstrādi, un Eiropola ārpuslīgumiskā atbildība par kaitējumu, kas radies, tā struktūrām, direktora vietniekiem vai darbiniekiem kļūdoties savu pienākumu izpildes gaitā.

138. Jānorāda, ka lojālas sadarbības princips noteic, ka valstu tiesām, izvērtējot to aktu tiesiskumu, kurus saskaņā ar LES 34. pantu ir pieņēmusi Padome, ieskaitot vērtējumu prasībām par zaudējumu atlīdzību, jāņem vērā attiecīgie noteikumi un *Savienības tiesību* vispārējie principi, it īpaši pamattiesības saskaņā ar LES 6. panta 2. punktu, proti — pamattiesības, ko garantē ECTK un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām. Ar valsts tiesas atsaukšanos uz savas tiesību sistēmas konstitucionālajiem noteikumiem nepietiek, lai garantētu tādus pamattiesību aizsardzības standartus, kādi izriet no LES 6. panta 2. punkta, tādā mērā, lai, kā tas ir vairākkārt apsvērts, šie standarti nebūtu "vismazākais kopsaucējs" aizsardzībai, ko sniedz dalībvalstu konstitucionālās tiesības, bet drīzāk augsta līmeņa standarti, kas ir piemēroti Savienības tiesību vajadzībām. Turklāt jāņem vērā, ka valstu tiesu kompetencē ir izvērtēt visus pamattiesību izmantošanas ierobežojumus, kas atbilst vispārējo interešu mērķiem [68], ne tik daudz ņemot vērā tās valsts vajadzības, kurā tās atrodas, kā Savienības vajadzības kopumā.

139. LES 6. panta 2. punktā prasīto aizsardzības standartu piemērošana valsts tiesai neapšaubāmi varētu radīt zināmas grūtības un uzlikt tai pienākumu, kuru līdz šim ir veikusi Kopienu tiesa, noskaidrot Savienībā atzītās pamattiesības. Tomēr šādas grūtības nevajag pārspīlēt. Šajā nolūkā valsts tiesas var

68 — Skat. cita starpā 1989. gada 13. jūlija spriedumu lietā 5/88 *Wachauf* (*Recueil*, 2609. lpp., 18. punkts) un Hartas 52. pantu.

paļauties uz Hartas noteikumiem un Kopienas judikatūru, kā arī uz ECTK un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru. Lai izvērtētu LES 34. pantā paredzēto Padomes aktu tiesiskumu, vismaz LES 35. panta 1. punktā minētie akti, ciktāl to atļauj attiecīgās valsts izdarītā izvēle saskaņā ar LES 35. panta 2. un 3. punktu, protams, ļauj valsts tiesai vērsties pēc palīdzības Tiesā, lūdzot sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību. Katrā ziņā šīs grūtības nav attaisnojums, lai izvēlētos tādu pamattiesību tiesiskās aizsardzības neesamību, kas kontekstā ar Līguma par ES VI sadaļu izriet no LES 6. panta 2. punkta.

140. Savienības tiesību normu neesamības gadījumā dalībvalstu iekšējā tiesiskā kārtībā, protams, jānosaka kompetentā tiesa un jāparedz procesuālie noteikumi prasībām par zaudējumu atlīdzību, kas ir paredzētas, lai nodrošinātu to pamattiesību aizsardzību, ko personām piešķir Savienība pret aktiem, kurus saskaņā ar LES 34. pantu ir pieņēmusi Padome [69]. Šajā sakarā tiek piemēroti dalībvalstu procesuālās autonomijas ierobežojumi, ko paredz Tiesas judikatūrā attiecībā uz EK līgumu [70] attīstītie līdzvērtības un efektivitātes principi, kas, visticamāk, tiks transponēti Savienības trešajā pīlārā.

— Par valsts tiesās celto prasību par zaudējumu atlīdzību praktiskumu un efektivitāti saistībā ar konkrētiem jautājumiem

141. Pirmās instances tiesa apstrīdētajos rīkojumos [71] ir apsvērusi, ka prasībai, ko par katras atsevišķas dalībvalsts atbildību ceļ valsts tiesā tāpēc, ka tās ir iesaistītas Kopējās nostājas 2001/931 un vēlāko kopējo nostāju, kas to atjauno, pieņemšanā, nebija "īpaša rezultāta".

142. Nepiekrītu šim apsvērumam, attiecībā uz kuru Pirmās instances tiesa nav minējusi nekādus iemeslus.

143. Lai izvērtētu prasības par zaudējumu atlīdzību saistībā ar prasītāju tiesību pārkāpumu praktiskumu un efektivitāti valsts tiesā, neapšaubāmi rodas virkne jautājumu. Īsi uzskaitīšu un raksturošu šos jautājumus

69 — Pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Köbler*, 46. un 50. punkts.

70 — Skat. cita starpā 1995. gada 14. decembra spriedumu lietā C-312/93 *Peterbroeck* (*Recueil*, I-4599. lpp., 12. punkts) un 2003. gada 11. septembra spriedumu lietā C-13/01 *Safalero* (*Recueil*, I-8679. lpp., 49. punkts).

71 — Apstrīdēto rīkojumu 38. punkts.

tikai tāpēc, lai parādītu, ka uz tiem var atbildēt un ka tāpēc šāda aizsardzība nav tikai teorētiski iespējama, jo, lai pieņemtu lēmumu šajās apelācijas sūdzībās, nav jāmeklē vispiemērotākā atbilde, jo tas būs valsts tiesas kompetencē, kurā lietu izskata.

144. Pirmkārt, rodas jautājums par personas, kas, iespējams, atbild par iespējamo zaudējumu atlīdzināšanu, identitāti. Pēc būtības — pret ko prasītājiem ir jāceļ prasība valsts tiesā, lai saņemtu tādu zaudējumu atlīdzību, kuri, iespējams, ir radušies sakarā ar to, ka *Gestoras Pro Amnistía* un *Segi* ir iekļautas terora aktos iesaistīto personu sarakstā? Vai ārpuslīgumiskā atbildība attiecas uz Savienību kopumā vai kopīgi vai atsevišķi uz katru dalībvalsti, kuras vienbalsīgi ir pieņēmušas Kopējo nostāju 2001/931 un vēlākās nostājas, kas to atjauno? Atbilde uz šo jautājumu ir atkarīga no atbildes uz jautājumu par Savienības tiesisko statusu, kas ir plaši apspriests doktrīnā. Šajā sakarā piezīmēšu, ka tāpat kā Eiropas Kopienas gadījumā arī Eiropola gadījumā tiešs Līgumā ietverts noteikums, ar ko tiek ieviesta ārpuslīgumiskā atbildība, skaidri piešķir gan tiesisko statusu, gan attiecībā uz katru dalībvalsti tādu daudz plašāku tiesībspēju un rīcībspēju, kāda saskaņā ar valsts tiesībām tiek piešķirta juridiskām personām, ieskaitot procesuālo rīcībspēju [72].

145. Otrkārt, pastāv problēma noteikt to valsts tiesību sistēmu, kas būtu kompetenta izskatīt hipotētisku prasību par zaudējumu atlīdzību. Šī problēma zināmā mērā ir saistīta ar spēju būt par atbildētāju tiesā.

146. Ja ārpuslīgumiskā atbildība gulstas uz Savienību starptautiskas organizācijas statusā ar juridiskās personas statusu, tad prasību var celt tās valsts (un vietas) tiesā, kur kaitējums ir nodarīts vai var tikt nodarīts, saskaņā ar kritēriju, kas ir paredzēts Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās [73] 5. panta 3. punktā. Turklāt piebildīšu, ka Eiropola konvencijas 39. pantā ir minēta norāde uz attiecīgajiem 1968. gada 27. septembra Briseles konvencijas (ko tagad dalībvalstis ir aizstājušas ar iepriekš minēto regulu) noteikumiem par valsts tiesas, kuras kompetencē ir izskatīt strīdus, kas saistīti ar Eiropola atbildību, noteikšanu.

72 — Skat. — saistībā ar Eiropolu — Eiropola konvencijas 26. panta 1. un 2. punktu un — saistībā ar Eiropas Kopienu — EKL 281. un 282. pantu.

73 — OV 2001, L 12, 1. lpp.

147. Tomēr, ja ārpuslīgumiskās atbildības nasta ir katrai dalībvalstij, to būtībā pret katru valsti var īstenot katras valsts tiesā, pamatojoties uz jurisdikcijas kritēriju par atbildētāja domicilu, kas ir minēts Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punktā. Pakārtoti — saskaņā ar kritēriju, kas ir noteikts šīs regulas 5. panta 3. punktā, prasību pret šo valsti var celt tās valsts tiesā, kurā kaitējums noticis vai var notikt.

148. Tomēr būtu jāņem vērā sistēma, kas ar Eiropola konvencijas 38. pantu ieviesta attiecībā uz dalībvalstu atbildību par kaitējumu, ko neatļautas vai nepareizas datu apstrādes rezultātā ir nodarījis Eiropols. Paredzot, ka "katra dalībvalsts" ir atbildīga par šādu kaitējumu, šajā pantā ir noteikts, ka "tikai tai dalībvalstij, kurā noti[cis] zaudējumus izraisījušais gadījums, ir jāatlīdzina cietušajai pusei, kura griežas attiecīgajā tiesā, kurai saskaņā ar iesaistītās dalībvalsts normatīvajiem aktiem ir jurisdikcija". Tālāk ir teikts, ka "dalībvalsts nevar aizbildināties, ka cita dalībvalsts [vai Eiropols] ir nosūtījis neprecīzus datus, lai izvairītos no atbildības [..] pret cietušo pusi". Visbeidzot, tajā ir noteiktas tās valsts tiesības, kurai ir pienākums samaksāt atlīdzību, saņemt atlīdzību, ja rīcība, kas izraisīj[usi] zaudējumus, attiecas uz Eiropolu vai citu valsti.

149. Treškārt, var izrādīties, ka valstu un starptautisko organizāciju jurisdikcijas imunitātes problēma var radīt procesuālu šķērsli tiesībām efektīvi celt prasību par zaudējumu atlīdzību valsts tiesā pret aktiem, ko saskaņā ar LES 34. pantu ir pieņēmusi Padome.

150. Ja tiktu nolemts, ka ārpuslīgumiskās atbildības nasta ir katrai dalībvalstij atsevišķi, problēma varētu rasties vienīgi gadījumā, ja prasītāji būtu iecerējuši atsaukties uz dalībvalsts atbildību citas dalībvalsts tiesās. Tā acīmredzami nerastos daudz reālākas hipotēzes gadījumā, ja prasība pret dalībvalsti tiktu celta šīs dalībvalsts tiesā. Tāpēc valsts jurisdikcijas imunitāte nav absolūts traucēklis celt prasību par tiesībām saņemt zaudējumu atlīdzību valsts tiesās.

151. No otras puses, ja tiktu nolemts, ka atbildība par zaudējumiem gulstas uz Savienību kā tādu, citiem vārdiem sakot — uz Savienību kā starptautisko organizāciju juridiskās personas statusā, neskatoties uz to, ka Līgums par ES un tam pievienotie protokoli nepiešķir Savienībai jurisdikcijas imunitāti (tāpat kā to nepiešķir EK līgums un tā

protokoli Kopienai [74]), domāju, ka var uzskatīt, ka, ja šādu imunitāti starptautiskajām organizācijām piešķir tās valsts tiesības, kurā atrodas tiesa, kas izskata lietu, vai šo imunitāti tās atzīst kā izrietošu no starptautiskajām paražu tiesībām, Padomes pienākums saskaņā ar Savienības tiesībām, ja atsaukšanās uz to rada tiesību neievērošanu, ir no tās atteikties. Šāda Savienības imunitāte, it īpaši tādā lietā kā apskatāmā, ir jāizslēdz, jo tā, iespējams, ietekmē ārpuslīgumiskās atbildības principa efektivitāti par kaitējumu, ko radījuši prettiesiski akti, kurus ir pieņēmusi Padome, un nav saderīga ar tiesību efektīvas tiesiskās aizsardzības principu.

152. Katrā ziņā Padomes deklarāciju par tiesībām uz atlīdzību, kas tika sagatavota tad, kad tika pieņemta Kopējā nostāja 2001/931, var interpretēt tā, ka attiecībā uz iespējamo kaitējumu, kas ir radies no prettiesiskas iekļaušanas terora aktos iesaistīto personu sarakstā, tā vismaz netieši norāda uz atteikšanos no jurisdikcijas imunitātes, tādēļ ka tajā ir noteiktas tiesības "likumā noteiktā kārtībā prasīt zaudējumu atlīdzību".

153. Piebildīšu, ka doktrīnā nesen ir dokumentēta tendence starptautisko un valsts tiesu praksē samazināt starptautisko organizāciju jurisdikcijas imunitāti, atceļot absolūto imunitāti, kas tām bija saskaņā ar tradicionālo konceptu. Šie ierobežojumi tieši tiek piemēroti ne tikai saskaņā ar starptautiskās organizācijas darbības veidu, kas ir strīda izraisītājs (*iure imperii* vai *iure gestionis*), bet arī, lai nodrošinātu pamattiesības piekļūt tiesai atkarībā no tā, vai privātpersonai strīda atrisināšanai ir pieejami tādi alternatīvi un efektīvi līdzekļi kā organizācijas iekšienē noteiktas procedūras vai organizācijas atbalstīta vēršanās šķīrējtiesā [75].

154. Ceturtkārt, tomēr neskatoties uz to, ka ir noteikts, ka princips par tiesībām saņemt atlīdzību par iespējamo kaitējumu, ko ir radījuši prettiesiski akti, kurus saskaņā ar LES 34. pantu ir pieņēmusi Padome, ir princips, kas ietverts Līgumā par ES, rodas problēma noteikt šādas atbildības faktiskos nosacījumus un tādējādi normas, kas šajā sakarā ir jāpiemēro. Manuprāt, būtībā ir pieejamas šādas iespējas: i) tās valsts tiesību

74 — Eiropas Kopienas jurisdikcijas imunitāte dalībvalstu tiesās arī ir jāuzskata par netieši izslēgtu saskaņā ar EKL 240. pantu, saskaņā ar kuru "domstarpības, kurās viena puse ir Kopiena, tāpat ir dalībvalstu tiesu jurisdikcijā, izņemot gadījumus, kad šis līgums paredz Tiesas jurisdikciju".

75 — Šajā sakarā atļaujos atsaukties ne tikai tieši uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas iepriekš minēto spriedumu lietā *Waite* un *Kennedy* pret Vāciju un 1999. gada 18. februāra spriedumu lietā *Beer* un *Regan* pret Vāciju (nav publicēts, bet ir pieejams vietnē www.echr.coe.int), bet arī uz šo spriedumu detalizētu analīzi un recenziju Reinisch, A. un Weber, U. A. "In the Shadow of Waite and Kennedy. The Jurisdictional Immunity of International Organisations, the Individual's Right of Access to the Courts and Administrative Tribunals as Alternative Means of Dispute Settlement", *International Organisations Law Review*, 2004, 1, 59. lpp., un Gaillard, E. un Pingel-Lenuzza, I. "International Organisations and Immunity from Jurisdiction: to Restrict or to Bypass", *International and Comparative Law Quarterly*, 2002, 51. sēj., 1. lpp.

akti, kurā atrodas tiesa, kas izskata lietu, tiek piemēroti *in toto*, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus; ii) ja atbildība attiecas uz vienu valsti, jāpiemēro tas prasību minimums, ar ko nosaka tiesības saņemt atlīdzību, kas ir noteikts Kopienas judikatūrā attiecībā uz dalībvalstu atbildību par Kopienu tiesību pārkāpumiem, bet pretējā gadījumā ir jāpiemēro valsts tiesības saskaņā ar līdzvērtības un efektivitātes principiem [76]; iii) ja atbildība gulstas uz valsti vai Savienību, tiek piemēroti noteikumi, kas ir noteikti Kopienu judikatūrā par Kopienas ārpuslīgumisko atbildību, kā, piemēram, vispārējie principi, kas kopīgi visu dalībvalstu tiesību sistēmām (EKL 288. panta otrā daļa) [77]. Tomēr piezīmēšu, ka Eiropola konvencijā paredzēts, ka, ja atbildība par kaitējumu, kas radies, Eiropolam veicot neatļautu vai nepareizu datu apstrādi, gulstas uz dalībvalsti, kompetentā valsts tiesa piemēro savas valsts tiesību aktus (38. panta 1. punkts), bet tas neattiecas uz normām, ko piemēro Eiropola ārpuslīgumiskās atbildības gadījumā (39. pants).

155. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, neticu, ka iespēja prasītājiem saņemt atlīdzību valsts tiesās tiesiski nav spēkā vai tai ir šķēršļi, kas to padara pilnīgi iluzoru.

— Par secinājumiem attiecībā uz tiesisko aizsardzību valsts tiesās

156. Tāpēc attiecībā uz līdz šim apskatīto jautājumu secinu, ka pretēji tam, ko Pirmās instances tiesa likusi saprast apstrīdētajos rīkojumos [78] un kas tiek uzturēts apelācijas sūdzībās, prasītājiem saskaņā ar Savienības tiesībām ir tiesības valsts tiesās saņemt atlīdzību par iespējamo viņu (pamat-)tiesību pārkāpumu, ko radījušas iepriekš minētās kopējās nostājas.

157. Kļūda, kas šajā sakarā ir radusies Pirmās instances tiesas vērtējumā, tomēr neietekmē apstrīdēto apgalvojumu par kompetences neesamību, kas būtībā balstās uz vērtējumu, uz kuru esmu atsaucies iepriekš 50. punkta 2) un 4) apakšpunktā. Līdz ar to neuzskatu, ka ir izpildītas prasības, lai, pamatojoties uz šo kļūdaino vērtējumu, atceltu apstrīdētos rīkojumus.

158. Pretēji — ievērojot, ka prasītājiem ir tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību valsts tiesās, Kopienu tiesas atzinums par kompetences neesamību izskatīt prasību par ārpuslīgumisko atbildību, kā apgalvo prasītāji, nav prasītāju tiesību uz šādu aizsardzību pārkāpums. Līdz ar to šīs apelācijas sūdzības

76 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Köbler*, 57. un 58. punkts.

77 — Šāda situācija nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret personām, kurām nodarīts kaitējums ar vienu un to pašu rīcību.

78 — Apstrīdēto rīkojumu 38. punkts.

pamatotas ar kļūdainu premisu, un tikai šī iemesla dēļ uzskatu, ka tās ir jānoraida.

e) Par tiesību efektīvu tiesisko aizsardzību, pilnvaru piešķiršanas principu un Kopienu tiesas kompetenci

159. Tāpēc attiecībā uz iespēju, ka Tiesa pretēji manam ieteikumam var neatzīt, ka prasītājiem tiek nodrošināta efektīva tiesiskā aizsardzība valsts tiesās, veltīšu dažas piezīmes attiecīgajiem Pirmās instances tiesas apsvērumiem pēc būtības (skat. iepriekš 50. punkta 4) apakšpunktu), kurus apstrīd prasītāji, par to, ka tiesību aizsardzības līdzekļa neesamība tādā tiesību sistēmā kā Savienības tiesību sistēma, kas balstās uz pilnvaras piešķiršanas principu, pati par sevi nevar pamatot Kopienu kompetenci [79].

160. Prasītāju argumenti būtībā balstās uz sekojošo: to tiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību LES 6. panta 2. punkta izpratnē; Padomes deklarāciju par tiesībām uz atlīdzību; Lēmuma Nr. 2003/48 preambulas astoto apsvērumu; dalībvalstu pienākumu, pamatojoties uz Vīnes konvencijas 30. panta 3. punktu un EKL 307. panta 1. punktu, ievērot starptautiskos pienākumus, kurus tās, iepriekš pievienojoties Apvienoto Nāciju Organizācijas Hartai un ECTK, ir uzņēmušās; un, visbeidzot, "vispārējo interpretācijas principu", kas ir saistīts ar Tiesas "paplašinātu kompetenci".

161. Padome un Spānijas Karaliste apgalvo, ka prasītāju argumenti ir pilnībā nepamatoti. Padome arī apgalvo, ka argumenti, kas ir pamatoti ar pēdējiem diviem iepriekšējā punktā minētajiem elementiem, nav pieņemami, tāpēc ka prasītāji tos izvirzījuši tikai savos aizstāvības argumentos.

162. Iepriekš 67. punktā jau esmu parādījis, ka Padomes deklarācija par tiesībām uz atlīdzību neietekmē Līgumā par ES noteiktās Tiesas pilnvaras. Tādu pašu vērtējumu ir jāizdara attiecībā uz Lēmuma Nr. 2003/48 preambulas astoto apsvērumu, kurā ir minēts, ka "šajā lēmumā ievērotas pamattiesības un ņemti vērā Līguma par Eiropas Savienību 6. pantā atzītie principi" un nevienu tā noteikumu "nedrīkst interpretēt kā atļauju neievērot tiesisko aizsardzību, ko Kopējās nostājas 2001/931/KĀDP pielikumā uzskaitītajām personām, grupām vai organizācijām piešķir valstu tiesību akti".

79 — Turpat.

163. Prasītāju argumenti attiecībā uz Vīnes konvencijas 30. panta 3. punktu un EKL 307. panta 1. punktu arī nav pieņemami. Šis arguments, līdzīgi kā arguments saistībā ar Tiesas "paplašinātu kompetenci", ir pārbaudāms, neskatoties uz to, ka tas tika izvirzīts tikai prasītāju aizstāvības argumentos, jo tas ir izvirzīts tikai tāpēc, lai atbalstītu apelācijas sūdzībās jau izvirzītu pamatu, un, kā jau iepriekš esmu norādījis, Kopienu tiesas kompetence ir sabiedriskās kārtības jautājums, ko Tiesa jebkurā brīdī pēc savas ierosmes var pārbaudīt, ņemot vērā visus attiecīgos apstākļus.

164. Vīnes konvencijas 30. pants attiecas uz valstu, kuras secīgi noslēgušas līgumus, kas attiecas uz to pašu jautājumu, tiesībām un pienākumiem un nav piemērojams šajā lietā, tāpēc ka pretēji prasītāju apgalvojumiem nevar teikt, ka Līgums par ES attiecas uz to pašu jautājumu, uz kuru Apvienoto Nāciju Organizācijas Harta un ECTK. Turklāt šī panta 3. punktā paredzēts, ka, "ja visi iepriekšējie līguma dalībnieki ir arī vēlāka līguma dalībnieki [..], tad iepriekšējais līgums ir spēkā tikai tiktāl, ciktāl tā noteikumi ir savienojami ar vēlākā līguma noteikumiem". Prasītāji nav ņēmuši vērā faktu, ka Līgums par ES ir vēlāk noslēgts līgums nekā Apvienoto Nāciju Organizācijas Harta un ECTK.

165. Attiecībā uz EKL 307. panta pirmo daļu, saskaņā ar kuru "[..] [EK] līgums neietekmē tiesības un pienākumus, ko uzliek nolīgumi, kurus pirms 1958. gada 1. janvāra un — attiecībā uz kandidātvalstīm — pirms to pievienošanās dienas viena vai vairākas dalībvalstis, no vienas puses, noslēgušas ar vienu vai vairākām trešām valstīm, no otras puses", pietiek piezīmēt, tāpat kā to dara Padome, ka kontekstā ar Līguma par ES V un VI sadaļu tas nav piemērojams.

166. Tāpēc atliek vēl izvērtēt prasītāju atsaukšanos uz tiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību LES 6. panta 2. punkta izpratnē un "vispārējo interpretācijas principu", kas ir saistīts ar Tiesas "paplašinātu kompetenci", ko tie it īpaši izsecina no spriedumiem lietā *Les Verts*/Parlaments un lietā *Tchernobyl*[80]. Apskatīšu abus šos jautājumus kopā. Pēc prasītāju domām, būtībā tādā kopienā kā Savienība, kas ir balstīta uz tiesiskuma principu, Tiesa ir pilnvarota novērst trūkumus līgumos un noteikt pati savu kompetenci, ja līgumi šo kompetenci skaidri un nepārprotami neierobežo vai nepieļauj un ja ir jānodrošina personu tiesību aizsardzība.

80 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Les Verts*/Parlaments, kurā Tiesa ir atzinusi, ka Parlamenta akti, kas attiecībā uz trešām personām rada tiesiskas sekas, var tikt apstrīdēti, ceļot prasību atcelt tiesību aktu saskaņā ar EEK līguma 173. pantu, un 1990. gada 22. maija spriedums lietā C-70/88 Parlaments/Padome, saukts "Tchernobyl" (*Recueil*, I-2041. lpp.), kurā ir atzīts, ka Parlamentam ir tiesības celt prasību atcelt tiesību aktu saskaņā ar EEK līguma 173. pantu pret Padomes vai Komisijas aktu, ar kuru, iespējams, pārkāptas to pilnvaras.

167. Pilnvaru piešķiršanas princips, kas ir noteikts EKL 5. pantā (attiecībā uz Kopienu), EKL 7. pantā (attiecībā uz Kopienu iestādēm) un LES 5. pantā (attiecībā uz iestādēm, kas veido vienotu Savienības iestāžu sistēmu), nenozīmē, ka ir jāpiešķir precīzas pilnvaras. To pierāda EKL 308. pants par Kopienu pilnvaru piešķiršanu. Pilnvaras var tikt piešķirtas un var tikt izsecinātas līgumu interpretācijas rezultātā arī plašākā nozīmē, ja ievēro nosacījumu formulējumu un struktūru.

168. Manuprāt, spriedumos lietā *Les Verts*/Parlaments un lietā *Tchernobyl*, uz ko atsaucas prasītāji — tāpat kā spriedumos lietā *AETR* [81], lietā Grieķija/Padome [82] un lietā *Simmenthal*/Komisija [83] — Tiesa vienkārši noteica EEK līguma noteikumu piemērošanas jomu attiecībā uz prasībām atcelt tiesību aktu un iebildumiem par spēkā neesamību, sniedzot sistēmisku teleoloģisku interpretāciju vai interpretāciju, kas ir veikta tādā veidā, lai nodrošinātu, ka rezultāts ir saderīgs ar vispārējiem principiem vai Kopienu tiesību prasībām (tādām kā institucionālā līdzsvara ievērošana, prasība nodrošināt pilnīgu un atbilstošu akta tiesiskuma pārbaudi, tiesību tiesiskā aizsardzība), bet tādējādi nepārkāpjot Līguma noteikumus un struktūru. It īpaši, "ja noteikumi nav paredzēti", Tiesa ir varējusi tos interpretēt, "ņemot vērā imperatīvu prasību, ka īpaši svarīgi ir paredzēt vispiemērotāko tiesisko aizsardzību" [84].

169. Savukārt spriedumā lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome [85] Tiesa nolēma, ka prasības par individuālu skaršanu EK līguma 173. panta izpratnē interpretācijas rezultātā, ņemot vērā efektīvu tiesiskās aizsardzības principu, nevar atcelt attiecīgo prasību, kas ir *tieši* noteikta Līgumā, neņemot vērā pilnvaras, kas Kopienu tiesām ir piešķirtas ar šo Līgumu. Līguma teksts nepieļauj paplašināti interpretēt šo noteikumu, uz ko saistībā ar šo principu atsaucas prasītājs.

170. Nevar arī neievērot, ka pastāv daudz ierobežojošāki spriedumi nekā iepriekš 168. punktā minētie, kuros Tiesa, neskatoties

81 — 1971. gada 31. marta spriedums lietā 22/70 Komisija/Padome, saukts "AETR" (*Recueil*, 263. lpp., 38.–43. punkts), kurā Tiesa noteica, ka prasību atcelt tiesību aktu saskaņā ar EEK līguma 173. pantu jāvar izmantot attiecībā pret "visiem iestāžu veiktajiem pasākumiem, kuri ir juridiski saistoši".

82 — 1990. gada 29. marta spriedums lietā C-62/88 Grieķija/Padome (*Recueil*, I-1527. lpp. 8. punkts), kurā tika noteikts, ka prasība, kurā tiek apgalvots, ka ir pārkāpti EAEK vai EOTK līgumu noteikumi, var tikt izskatīta prāvā par pasākuma, kas ir balstīts uz EEK līgumu, atcelšanu arī tad, ja šāda iespēja nav minēta EEK līguma 173. pantā.

83 — 1979. gada 6. marta spriedums lietā 92/78 *Simmenthal*/Komisija (*Recueil*, 777. lpp., 40. un 41. punkts), kurā Tiesa noteica, ka EEK līguma 184. pantu piemēro arī vispārējiem aktiem, kas nav pieņemti regulu veidā, lai nodrošinātu, ka personas var izmantot tiesas kontroli pār to aktu tiesiskumu, kurus tās nevar apstrīdēt.

84 — Ar šādiem vārdiem ģenerāladvokāts Van Gervens [*Van Gerven*] atsaucās uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Les Verts*/Parlaments savos secinājumos iepriekš minētajā lietā C-70/88 Parlaments/Padome, 11. punkts.

85 — 44. punkts.

uz prasībām, ka nosacījumi par prasību atcelt tiesību aktu celšanu būtu jāinterpretē plaši, lai nodrošinātu personu tiesisko aizsardzību, pati savas kompetences robežas interpretē, stingri ievērojot situācijas, kas ir nepārprotami paredzētas attiecīgajos noteikumos [86].

171. Šķiet, ka situācija šajās lietās ir daudz līdzīgāka situācijai lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome nekā situācijām lietās, kuras ir atrisinātas ar iepriekš 168. punktā minētajiem spriedumiem. LES 46. panta un LES 35. panta noteikumi kopā nozīmē, ka tajos ietvertais Tiesas pilnvaru uzskaitījums ir precīzs, tādējādi it īpaši izslēdzot, ka Kopienu tiesas kompetencē ir izskatīt prasības par tādu zaudējumu atlīdzību, ko radījuši akti, kurus saskaņā ar LES 34. pantu ir pieņēmusi Padome.

172. Turklāt iepriekš 168. punktā minētajos spriedumos Tiesa būtībā tikai minējusi vairākus nosacījumus (attiecībā uz personām, kuras ir tiesīgas celt prasību, spēkā neesamības pamatiem, uz kuriem tās var atsaukties, vai aktiem, kurus var apstrīdēt saskaņā ar EEK līguma 173. vai 184. pantu), lai īstenotu viena veida kompetenci, kas tai tieši piešķirta šajos noteikumos, proti, pilnvaras atcelt iestāžu aktus vai noteikt, ka tie nav piemērojami. Savukārt šajā lietā prasītāji lūdz Kopienu tiesu īstenot tādu kompetences veidu, proti, pilnvaras piešķirt zaudējumu atlīdzību, kas nav paredzēts LES 35. pantā.

173. Citējot ģenerāladvokāta Džeikobsa [*Jacobs*] [87] vārdus, ja problēma ir "kā, ņemot vērā ar Līguma redakciju un struktūru noteiktos ierobežojumus, nodrošināt, ka katram prasītājam ir piešķirta efektīva tiesiskā aizsardzība", tad tādā lietā kā šī, kā esmu norādījis, ir jāatbild, ka ir jāatzīst, ka prasība par zaudējumu atlīdzību, ko ceļ prasītāji, ir jāceļ valsts tiesā, nevis Kopienu tiesā. Ja tomēr pretēji manam uzskatam tiek noteikts, ka šāda veida līdzeklis valsts tiesā nav pieņemams, pakārtoti atzīstot Kopienu tiesas kompetenci, tas nozīmē, ka LES 46. panta un LES 35. panta noteikumus kopā neinterpretē plaši vai *praeter legem*, bet interpretē *contra legem*.

86 — Skat. 1977. gada 17. februāra spriedumu lietā 66/76 *CFDT*/Padome (*Recueil*, 305. lpp., 8.–12. punkts) attiecībā uz tiesībām iesūdzēt tiesā un tikt iesūdzētam tiesā saistībā ar prasību saskaņā ar EOTK līguma 33. pantu un 1995. gada 13. janvāra rīkojumu lietā C-253/94 P *Roujansky*/Padome (*Recueil*, I-7. lpp., 9. un 11. punkts) attiecībā uz aktiem, kuru tiesiskums ir pakļauts kontrolei saskaņā ar EK līguma 173. pantu.

87 — Ģenerāladvokāta Džeikobsa 2002. gada 21. martā sniegtie secinājumi iepriekš minētajā lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome, 54. punkts.

174. Otrās iespējas gadījumā nevar atrisināt pretrunu starp tiesību efektīvas tiesiskās aizsardzības vispārējo principu, kas netieši ir atzīts LES 6. panta 2. punktā, un pilnvaru piešķiršanas principu, kas paredzēts LES 5. pantā un LES 46. panta un LES 35. panta noteikumos kopā.

175. Šī pretruna līdzinās pretrunai starp tiesību efektīvas tiesiskās aizsardzības vispārējo principu un pilnvaru piešķiršanas principu, kas paredzēti EK līguma 7. un 173. pantā, ko Tiesa netieši ir ņēmusi vērā sprieduma lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome 44. punktā un kuru tā atrisināja, piešķirot prioritāti pilnvaru piešķiršanas principam un EK līguma 173. pantam, kā Pirmās instances tiesa to ir pareizi minējusi apstrīdēto rīkojumu 38. punktā.

176. Neticu, ka citos gadījumos Tiesai bija jāpārbauda gadījumi, kas ir saistīti ar skaidru un neatrisināmu pretrunu, kurā ir jāizdara galīga izvēle starp noteikumiem un galvenajiem principiem[88]. Turklāt piezīmēšu, ka visas normas, kas nonāktu pretrunā šajā lietā, zināmā mērā ir "konstitucionālas", tāpēc ka tās, no vienas puses, attiecas uz būtisku publisko pilnvaru izmantošanas ierobežojumu noteikšanu pret personu un, no otras puses, uz šo pilnvaru sadali starp dažādām iestādēm, kurām ir uzticēta to izmantošana.

177. Izlemjot piešķirt prioritāti pamattiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību un šajā nolūkā nepiemērojot attiecīgos Līguma par ES noteikumus par Tiesas pilnvarām, būtu jāatzīst, ka primāro noteikumu starpā pastāv hierarhija un pamattiesību ievērošanai ir it kā "pārkonstitucionāla" vērtība. Uzskatu, ka šāda pieeja, lai arī pati par sevi nav sveša, *šobrīd spēkā esošajās Savienības tiesībās* nav pieļaujama, it īpaši ņemot vērā, ka esošajos līgumos nav skaidri norādītas Savienības garantētās pamattiesības. Harta, manuprāt, nevar novērst šāda saraksta neesamību, jo Kopienu tiesai un valsts tiesām tā ir tikai kā vadlīnijas, lai noskaidrotu ar Savienības tiesībām aizsargātās pamattiesības kā vispārēju principu, un tai nav juridiski saistoša spēka. Šis šķērslis acīmredzot tiktu novērsts, ja visas dalībvalstis ratificētu Līgumu par

88 — Dažos gadījumos Tiesa būtībā ir noteikusi līdzsvaru starp pamattiesībām un pamatbrīvībām, ko garantē EK līgums (skat. 2003. gada 12. jūnija spriedumu lietā C-112/00 *Schmidberger* (*Recueil*, I-5659. lpp.) un 2004. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-36/02 *Omega* (Krājums, I-9609. lpp.).

Konstitūciju Eiropai, kura II daļā ir norādītas pamattiesības, tostarp II-107. pantā skaidri paredzētas "tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu".

178. Vēlreiz atkārtojot, ka, manuprāt, prasītājiem netiek liegta efektīva to tiesību tiesiskā aizsardzība, kuras, kā tie norāda, ir pārkāptas ar apstrīdēto iekļaušanu terora aktos iesaistīto personu sarakstā, bet tiem ir šāda aizsardzība valsts tiesās, uzskatu, ka, ja Tiesa nolemtu citādi, ņemot vērā *šobrīd spēkā esošās Savienības tiesības*, tā katrā ziņā nevar apgalvot, ka Kopienu tiesas kompetencē ir izskatīt prasības par zaudējumu atlīdzību, ko Pirmās instances tiesā ir cēluši prasītāji. Tādējādi Pirmās instances tiesa vērtējumā par to, ka noteikumu trūkums attiecībā uz prasības celšanu, lai aizsargātu prasītāju tiesības, pats par sevi nepamato tās kompetenci izskatīt šādas prasības, nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

180. Pirmkārt, uzskatu, ka būtu pareizi, ja Tiesa spriedumā, ko tā taisīs šajās lietās, atzītu, ka tādēļ, lai ievērotu pamattiesības un tiesības uz tiesisko aizsardzību, valstu tiesu kompetencē ir izskatīt šāda veida prasības. Ja valstu tiesu kompetence tiktu atzīta, tiktu parādīts, cik nepamatotas ir aizdomas, kas bieži rodas par to, ka attiecībā uz pamattiesību ievērošanu kā Kopienu tiesību vispārējo principu Tiesas kompetences pamatā nav tik daudz pamatotas rūpes par šādu tiesību aizsardzību, cik vēlme aizstāvēt Kopienu tiesību *un Kopienu tiesas* pārākumu attiecībā pret dalībvalstu tiesību sistēmām un iestādēm.

4) Nobeiguma apsvērumi

179. Ierosinot Tiesai noraidīt apelācijas sūdzības, vēlos minēt divus noslēguma apsvērumus.

181. Otrkārt, apzinos, ka, valstu tiesu kompetences atzīšana attiecībā uz tādām prasībām par zaudējumu atlīdzību, kādas ir celtas Tiesā izskatāmajās lietās, nelabvēlīgi ietekmē Savienības tiesību vienveidīgu piemērošanu un tādējādi — tiesisko drošību. Šie trūkumi ir jānovērš ar šobrīd spēkā esošo līgumu grozījumiem, lai pienācīgi paplašinātu Tiesas kompetenci, atbilstīgi pārbaudot Līgumu par Konstitūciju Eiropai. Tajā pašā laikā norādu, ka attiecībā uz šiem trūkumiem neliela tiesiskā "nedrošība" vienmēr ir labāka par "tiesību neesamību", it īpaši, ja tas attiecas uz pamattiesību aizsardzību.

V — Par tiesāšanās izdevumiem

182. Uzskatu, ka lēmums, kādu pieņēmusi Pirmās instances tiesa saistībā ar tiesāšanās izdevumu sadalīšanu pušu starpā, ir tādā pašā veidā apstiprināms un ir spēkā arī tiesvedībā Tiesā. Neņemot vērā Padomes deklarāciju par tiesībām uz atlīdzību, ir pilnībā saprotams, ka prasītāji, kam ar Savienības tiesībām ir piešķirtas tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību, izvēlas Kopienu tiesu kā tiesu, kuras kompetencē ir izskatīt to prasību par zaudējumu atlīdzību, kā arī to apelācijas sūdzības.

183. Tāpēc, manuprāt, pastāv izņēmuma apstākļi, kas saskaņā ar Reglamenta 69. panta 3. punktu attaisno tiesāšanās izdevumu sadalīšanu galveno lietas dalībnieku starpā.

184. Turklāt saskaņā ar 69. panta 4. punktu Spānijas Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

VI — Secinājumi

185. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai:

— noraidīt apelācijas sūdzības;

— piespriest katram lietas dalībniekam segt savus tiesāšanās izdevumus pašam.